

Spotkajmy się na Śliwkowym Szlaku

CZCHÓW • GNOJNIK • GRÓDEK NAD DUNAJCEM • IWKOWA • LASKOWA • LIPNICA MUROWANA • ŁOSOSINA DOLNA

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie. Publikacja opracowana przez Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku” i współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja PROW na lata 2007-2013. Instytucja zarządzająca PROW na lata 2007-2013 - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Europejski Fundusz Rolny
na rzecz Rozwoju
Obszarów Wiejskich

„Spotkajmy się na Śliwkowym Szlaku”

Tekst: Bernadeta Odrzywolska

Tłumaczenie: Bernadeta Odrzywolska, współpraca: Joanna Malczak, Edyta Muchniewicz-Gagatek

Redakcja: Katarzyna Jasnos

Fotografie:

Czchów – Stanisław Kusiak

Gnojnik – Archiwum Urzędu Gminy w Gnojniku

Gródek nad Dunajcem – Marek Nowakowski

Iwkowa – Katarzyna Jasnos, Wojciech Hamielec, Władysław Kita, Adam Gutowicz, Janusz Burkat

Laskowa – Jarosław Mierzwa, Monika Bugajska

Lipnica Murowana – Archiwum Urzędu Gminy w Lipnicy Murowanej

Łososina Dolna – Archiwum Urzędu Gminy w Łososinie Dolnej

Okładka – Katarzyna Jasnos, Adam Gutowicz

Wydanie IV

Obszar gmin oraz liczba mieszkańców – stan na 31 grudnia 2008 r. wg GUS

Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku”

32-861 Iwkowa 468

tel./fax: 14 684 45 49

e-mail: biuro@nasliwkowymszlaku.pl

Opracowanie graficzne i druk: Brzeska Oficyna Wydawnicza, tel. 14 68 61 470

Witamy na Śliwkowym Szlaku, gdzie śliwek i innych smacznych owoców dostatek, gdzie ucieścić można oko i podniebienie, a płuca przewietrzyć świeżym, podgórskim, pełnym zapachów powietrzem.

Piękno tej małopolskiej ziemi nikogo nie pozostawia obojętnym. Przybyłych zachwycą szczególnie uroda jej pejzaży, a także gościnność i życzliwość mieszkańców. Śliwkowy Szlak oferuje wszystko to, co do udanego wypoczynku jest niezbędne: bazę noclegowo-gastronomiczną na każdą kieszeń i na każde wymagania, zróżnicowane formy aktywnego wypoczynku o dowolnej porze roku oraz bogactwo kultury i historii.

Znakiem rozpoznawczym **Czchowa** jest słynna Baszta, która od kilku lat kojarzy się nie tylko z przeszłością, ale także z organizowanym z rozmachem Baszta Jazz Festiwal. **Gnojnik** to wspaniałe zabytki sakralne, a także słynny „Czarny Koń” przyciągający miłośników zmagani szachowych. Jezioro Rożnowskie jest wizytówką **Gródka nad Dunajcem**, który zaprasza wszystkich spragnionych wody i słonecznego letniego wypoczynku. Amatorzy jazdy konnej i rowerów ściągają do **Iwkwowej**, która oferuje wymarzone warunki do aktywnego wypoczynku. **Laskowa** przyciąga turystów o każdej porze roku, ale szczególnie tłoczno w niej zimą w stacji narciarskiej na stoku Kamionnej. Chlubą **Lipnicy Murowanej** jest kościół pw. św. Leonarda wpisany na listę UNESCO i sięgające nieba lipnickie palmy, dzięki którym gmina ta znana jest w kraju i zagranicą. **Łososina Dolna** to podniebne wycieczki, a także owocowe sady, które podkreślają urodę tej ziemi wiosną, latem, jesienią i zimą.

Od wody poczynając na nartach kończąc, Śliwkowy Szlak to z pewnością obszar godny polecenia. Zachęcając do przybycia w nasze strony warto wspomnieć też o wyjątkowych imprezach, które organizują gminy. Są one nie tylko okazją do wspólnej zabawy, ale także promocją wszystkiego, co u nas ciekawe i warte poznania. Dlatego ... *nie ma więc co zwlekać, Szlak Śliwkowy czeka, życie wciąż ucieka, więc zapakuj plecak, i nie myśląc długo, ruszaj w trasę długą, na Śliwkowy Szlak, tam gdzie śliwki smak, zaczaruje nas!*

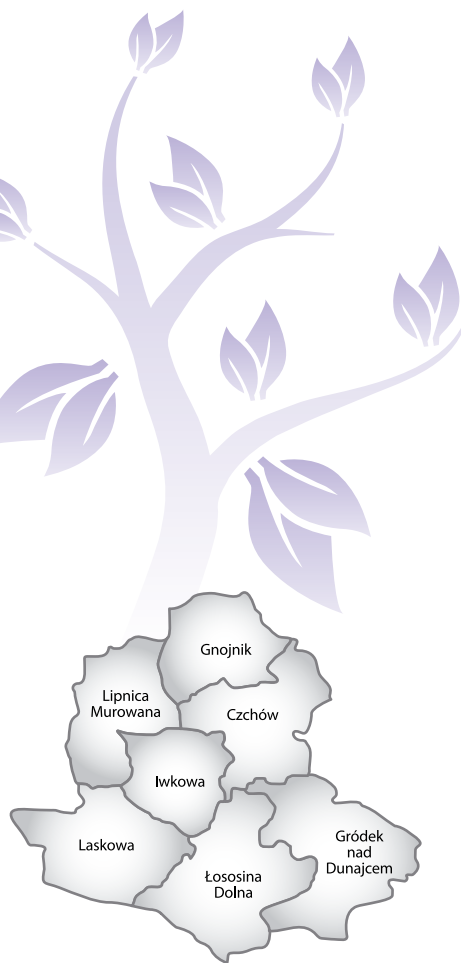
Zarząd Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku”

Dlaczego śliwka?

Jedną z najważniejszych cech gmin tworzących Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku” jest długa tradycja uprawy i wykorzystania owoców pochodzących z lokalnych plantacji. Od pokoleń w gospodarstwach domowych nadmiar zebranych w okresie letnim owoców konserwowano na zimę susząc je na blasze, przy piecach lub na słońcu. Dlatego śliwkowe gminy nawiązują do wspólnej wielowiekowej tradycji i najlepszych doświadczeń tego obszaru, który słynie z czystego powietrza i wyjątkowego podgórskiego położenia. Dzięki temu na ziemiach tych wyrastają zdrowe i smaczne owoce, które spożywane są w bardzo różnej postaci: na surowo, w postaci dżemów i konfitur, czy jako susz. Prym wiodą owoce suszone, które wyróżniają się specyficznym smakiem i aromatem. Jesiennym suszeniem owoców zajmuje się wiele gospodarstw, przy których znajdują się tradycyjne suszarnie opalane twardym bukowym drewnem, gdzie śliwy wędzi się dymem.

Produkty lokalne Śliwkowego Szlaku

Śliwkowy Szlak słynie z różnorodności produktów lokalnych, najważniejszymi z nich są produkty regionalne zarejestrowane w Unii Europejskiej: suska sechlońska - wędzona śliwka węgierka (ChOG) oraz fasola Piękny Jaś z Doliny Dunajca (ChNP). Produktami tradycyjnymi wpisanymi na Listę Produktów Tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi są: susorki iwkowskie (mieszanka suszonych owoców: śliwek, jabłek, gruszek), imbirówka iwowska (aromatyzowany napój alkoholowy) oraz kukielka uszewska (pszenne pieczywo). Śliwkowy Szlak charakteryzuje się całą gamą produktów lokalnych, wśród których znajdują się m. in. polywka (kompot z suszonych owoców), razowiec lipnicki, lipnicka lipina, powidła śliwkowe, smalec ze śliwkami, doskonale wędliny, wiejski chleb, sery, naturalnie tłoczone soki oraz miody. Więcej o produktach lokalnych ze Śliwkowego Szlaku można dowiedzieć się na stronie internetowej: www.nasliwkowymszlaku.pl.

Kulinarne wariacje ze śliwką

„Suski” to wyśmienity kompot, nadzienie pierogów, mięs, składnik bigosów, marynat, nie mówiąc już o mocniejszych trunkach. Śliwy są wdzięcznym produktem kulinarnym, wykorzystywanym zarówno w tradycyjnej kuchni domowej, jak i tej wykwintnej, gdzie fantazyjne nazwy są równie smakowite, jak serwowane dania. Te zdrowe i smaczne owoce są składnikiem nie tylko przekąsek, dań głównych czy deserów. Od pokoleń przerabiane są na różnego rodzaju marynaty i przetwory. Na słodko i na słono, jako danie wiodące i jako dodatek, śliwy to paleta możliwości i zastosowań. Dlatego pora roku nie jest żadnym ograniczeniem dla tych owoców, a każdy sposób ich przyrządzenia dostarcza wielu smakowych przyjemności. „Schab ze śliwkami w glazurze jabłkowej”, „Grochówka z wędzonymi śliwkami”, „Kaczka pieczona z sosem śliwkowym”, „Węgierki pod kruszonką”, „Śliwki w armaniaku” ... to tylko niektóre przykłady śliwkowego bogactwa. Więcej przepisów i kulinarnych wariacji w śliwkowej książce kulinarnej na www.nasliwkowymyslaku.pl

Pierogi z suszonymi śliwkami

Ciasto: 2 szklanki mąki, 3/4 szklanki wody, 1 jajko; **Farsz:** około 25 suszonych śliwek bez pestek, garść łuskanych orzechów, pół łyżeczki cukru waniliowego, miód, pół kostki masła; **Wykonanie:** Z mąki, jajka i wody zagniatamy ciasto, zwijamy w kulę i przykrywamy ściereczką. Śliwki zalewamy ciepłą wodą, odstawiamy na 10 min, a następnie ocedzamy. Z rozdrobnionych orzechów i miodu przygotowujemy masę, którą faszujemy śliwki. Rozwałkujemy ciasto na podsypanej mąką stolnicy i szklankąycinamy krążki, na których układamy po jednej śliwce. Zlepiamy brzegi ciasta i gotujemy pierogi we wrzącej wodzie z dodatkiem odrobiny soli. W rondelku topimy masło, dodajemy cukier waniliowy. Pierogi podajemy polane maślanym sosem i ewentualnie posypane cukrem.

Fasola ze śliwką

Tradycyjne podpłomyki

Knedle ze śliwkami

Suszone owoce

Kukielka uszewska

Jesienne smażenie powidel

Śliwy, ach te śliwy - człek by je garściami jadł ...

Śliwkowy Szlak to bogactwo kultury i tradycji, to aktywny i sportowy wypoczynek, to wreszcie miejsca, w których można skosztować wielu śliwkowych specjalów. Co roku w sezonie letnim (sierpień - wrzesień) organizowana jest akcja „Spotkajmy się na ... Śliwkowym Szlaku”, podczas której te smaczne owoce serwowane są pod różnymi postaciami przez restauracje, gospodarstwa agroturystyczne i nie tylko. Poza tym, przez cały rok Śliwkowy Szlak czeka na turystów, rowerzystów, narciarzy, smakoszy – słowem wszystkich spragnionych nowych, szczególnie kulinarnych wrażeń.

Śliwkowe rozmaitości czyli co, gdzie i kiedy ...

I. Restauracje i gospodarstwa agroturystyczne

1. **Bar Zorba** - Gródek n/Dunajcem Centrum, tel. 18 440 13 66, (czynny w sezonie letnim)
2. **Bacówka „BIAŁY JELEŃ”** - Iwkowa 586, tel. 14 684 44 40, www.bacowka.com.pl
3. **Zajazd „LASKOWIANKA”** - Laskowa 717, tel. 18 333 30 63, www.laskowianka.pl
4. **„PRZY MŁYNIE”** - Żmiąca 41, gmina Laskowa, tel. 18 333 40 74, www.zmiaca.pl
5. **Restauracja „UŁAN”** - Lipnica Murowana 41, tel. 606 423 197
(czynna od kwietnia do listopada)
6. **Restauracja „BEN-ZIN”** - Łososina Dolna 250, tel. 18 444 02 11
7. **Pizzeria Plus** - Iwkowa (remiza OSP), tel. 609 002 700, www.pizzeriaplus.pl
8. **Kawiarnia – Cukiernia „Poezja” Robert Antczak** - Gnojnik 610, tel. 668 151 538, www.cukierniapoezja.pl
9. **Galicyjskie Gospodarstwo Gościnne „NA LIPCE” Jagna i Stanisław Warchał** - Biesiadki 258, gmina Gnojnik, tel. 14 686 00 56, 609 227 504, www.galicyjskie.pl
10. **„Winnica Nowizny” Urszula Kamińska** - Połom Mały 60, gmina Iwkowa, tel. 14 684 48 14, 607 578 156, www.winnicanowizny.pl
11. **Agro-Baz-Tur Małgorzata Bazela** - Rożnów 5a, gmina Gródek n/Dunajcem, tel. 18 440 33 04, 663 105 787, www.roznow.agroturystyka.lap.pl
12. **Gospodarstwo Agroturystyczne „Za Piecem” Maria Orzeł** - Strzeszyce 23, gmina Laskowa, tel. 18 333 41 16, 721 768 517, www.zapiecem.vns.pl
13. **Hubertówka pod Jaworzem** - Kobyłczyzna 26, gmina Laskowa, tel. 18 533 18 26, tel. 504 120 486, www.hubertowkapodjaworzem.pl

II. Producenci rolno-spożywczy

1. **Zakład Przetwórstwa Mięsnego Roman MOTAK** – sklep firmowy Iwkowa 787, tel./fax 14 684 43 84, www.zm-motak.pl (połędwica faszerowana śliwką oraz pasztet wędzony z suszonymi śliwkami)
2. **Gospodarstwo Sadownicze SŁONECZNA TŁOCZNIA Wincenty Krzyżak** – Żmiąca 69, gmina Laskowa, tel. 18 333 45 05, www.slonecznatlocznia.pl (naturalne soki tłoczone ze świeżych owoców m.in. śliw)
3. **Bacówka Towary Tradycyjne Sp. z o.o. Sp.k.** – Rajbrot 470, gmina Lipnica Murowana, adresy sklepów BACÓWKA: www.bacowkatowary.pl (pasztet odświeżony ze śliwką, schab ze śliwkami)
4. **OGRODNICTWO Wojciech Pajor** – Dobrociesz 44, gmina Iwkowa, tel. 501 664 987, pajorwb@interia.pl (suszone owoce i warzywa, m.in. susorki iwkowskie)
5. **Agata Kosakowska, Tradycyjny wypiek chleba** – Dobrociesz 135, gmina Iwkowa, tel. 661 559 643 (tradycyjnie wypiekany chleb wiejski, m.in. Razowiec ze śliwką, Podpłomyki ze śliwką)
6. **Piekarnia „Gałęziowscy i Ania”** – Uszew 410, gmina Gnojnik, tel. 14 686 94 20, galezciowscy@interia.pl (kukielka uszewska, piernik z suszoną śliwką)
7. **Cukiernia „Eklerek” Natalia Szczurek** – Bartkowa Posadowa 379, gmina Gródek nad Dunajcem, tel. 698 622 732 (ciasta)
8. **Pasieka u Kazka** – Czchów, ul. Gawędówka 17, tel. 507 153 086 (miód z własnej pasieki)
9. **Pasieka „Miód Leśny” Bronisław Gawęda** – Iwkowa 539, tel. 14 684 42 23 (miód z własnej pasieki)
10. **Pasieka „Łęg” Jerzy Zagajski** – Ujanowice 18, gmina Laskowa, tel. 18 333 47 63, 518 101 671 (miód z własnej pasieki)
11. **Specjalistyczne Gospodarstwo Pasieczne Szymon Kawalec** – Lipnica Murowana 55, tel. 14 613 00 93 (miód z własnej pasieki oraz tradycyjne lody)
12. **Gospodarstwo Pasieczne „Kószka” Kołacz Piotr** – Gródek nad Dunajcem 90, tel. 18 440 15 84, www.miodkoszka.pl (miód z własnej pasieki)

III. Śliwkowe różności i nie tylko...

1. **Warsztaty wykonywania i zdobienia śliwkowych pierników** – Stowarzyszenie „Wczoraj, Dziś, Jutro” (kontakt: tel. 14 684 45 49, biuro@nasliwkomyszlaku.pl lub www.wczorajdzisjutro.pl stowarzyszenie.wdj@gmail.com)
2. **Warsztaty wikliniarskie** (robienie śliwek z wikliny i siana) – Joanna i Krzysztof Furtasowie, Irina Repetowska (kontakt: tel. 14 684 45 49, biuro@nasliwkomyszlaku.pl)

3. **Warsztaty wyrobu śliwkowej biżuterii z kamieni naturalnych** – Milena i Kamil Capar (kontakt: tel. 14 684 45 49, biuro@nasliwkomyszlaku.pl lub www.capar.com.pl)
4. **Warsztaty mydlarskie** (wyrób naturalnych mydeł) – Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku” (kontakt: tel. 14 684 45 49, biuro@nasliwkomyszlaku.pl)
5. **Warsztaty winiarskie** (uprawa winorośli, tradycyjna produkcja i sztuka picia wina, degustacja wina oraz innych produktów lokalnych), Winnica Nowizny (kontakt: tel. 14 684 45 49, biuro@nasliwkomyszlaku.pl lub www.winnicanowizny.pl polom60@op.pl)
6. **Warsztaty wykonywania pierogów z wędzonymi śliwkami** – Koło Gospodyń Wiejskich z Lipnicy Dolnej (kontakt: tel. 14 684 45 49, biuro@nasliwkomyszlaku.pl)
7. **Warsztaty przygotowywania „Łososiniego smalcu z nutką suszonej śliwki”** – Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich z Łososiny Dolnej (kontakt: tel. 14 684 45 49, biuro@nasliwkomyszlaku.pl)
8. **Rzeźbiarz Jakub Puchal** – Żmiąca 165, gmina Laskowa, tel. 723 114 248, www.puchal.aq.pl
9. **Zagroda Ekoturystyczna „Młyn na Kątach” – Michał Winiarski**, Roztoka – Brzeziny 168, gmina Gródek nad Dunajcem, tel. 18 440 35 90, 788 175 741, michal-winiarski@wp.pl
10. **Skansen na Jędrzejkowie w Laskowej – Prywatne muzeum – skansen Krzysztof Jędrzejek**, Laskowa 360, tel. 18 333 36 57, www.skansenlaskowa.pl
11. **Rzeźba Artystyczna Marian Pajor** – Łososina Dolna 181, tel. 18 444 83 04, 669 808 306, www.rzezbaartystyczna.pl
12. **Rekreacja konna Małgorzata i Zenon Mastalscy** – Porąbka Iwkowska 48, gmina Iwkowa, tel. 665 368 666
13. **Ośrodek Jeździecki „Stajnia Galicja” Luiza Piotrowska** – Witowice Dolne 70, gmina Łososina Dolna, tel. 18 444 84 17, tel. 506 262 416, www.stajniagalicia.pl
14. **„Rybia wyspa” Adam Pasek** – Gosprzydowa, gmina Gnojnik, tel. 504 424 170

IV. Śliwkowe imprezy

Dni Czchowa – www.czchow.pl

Dożynki Gminne – www.gnojnik.pl

Fasolowe Żniwa – www.gminagrodek.pl

Piknik „Od ziarenka do wiejskiego rarytasu” – www.bacowka.com

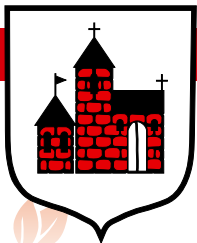
Święto Suszonej Śliwki – www.iwkowa.pl

Festiwal Śliwki, Miodu i Sera – www.laskowa.pl

Dni Lipnicy – www.lipnicamurowana.pl

Święto Kwitnących Sądów – www.lososina.pl

Festyn Lotniczy w Łososinie Dolnej – www.lososina.pl

Czchów, czyli osiem wieków piękna

Mówimy Czchów, myślimy: urokliwe miasteczko nad Dunajcem, w którym przeszłość łączy się z teraźniejszością, historia z nowoczesnością, pamięć o przodkach z energią i pracowitością ich potomków. Jedyne miasto spośród miejscowości należących do Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku”. Gmina Czchów liczy 9324 mieszkańców i obejmuje 10 miejscowości: Czchów, Będziszynę, Biskupice Melsztyńskie, Domosławice, Jurków, Tworkową, Tymową, Piaski Drużków, Wytrzyszczkę i Złotą. Jej cały obszar to 66 km². Do Czchowa łatwo dotrzeć z Krakowa (70 km), Tarnowa (35 km) i Nowego Sącza (30 km), głównie za sprawą trasy K -75.

Rys historyczny

Czchów szczyci się wieloma wspaniałymi zabytkami i bogatą historią. Ponieważ nie sposób wymienić tutaj wszystkich, ograniczymy się do najważniejszych i najbardziej spektakularnych wizualnie.

W źródłach pisanych znajdujemy wzmiankę o Czchowie już w XIII w. w *Księdze Kapituły Krakowskiej*. O ziemi tej wspomina też Jan Długosz w związku z nadaniem Czchowowi praw miejskich przez Kazimierza Wielkiego w XIV w., którym to przywilejem miejscowość cieszyła się aż do 1928 r. Z tego właśnie powodu oraz ze względu na swoje położenie - z jednej strony przy drodze handlowej na Węgry, z drugiej nad Dunajcem - znaczenie Czchowa w regionie było w przeszłości nie do podważenia. I w jakimś stopniu nadal jest, jako że po ponad 70 latach, w roku 2000, Czchów na powrót stał się miastem. *Ktokolwiek będziesz w czchowskiej stronie do miasta wjechawszy zobaczysz niewielki, ale charakterystyczny rynek, serce Czchowa i całej gminy, z zachowanym do dziś, typowym dla średniowiecza, układem zabudowy, w skład którego wchodziły ratusz, kościół i domy bogatych mieszczan. Ratusza już nie ma, nadal jednak służy ludności wybudowany w średniowieczu (XIII w.) kościół pw. NMP, przykład gotyku z zachowanymi elementami romańskimi, cenną polichromią i renesansowymi nagrobkami wewnątrz świątyni. Na prawo od kościoła, patrząc w górę, dostrzec można słynną*

czchowską basztę, widoczną z wielu stron, która góruje nad tą ziemią jak strażnik z przeszłości. Jest ona jedyną ocalałą częścią średniowiecznego zamku, najstarszej budowli obronnej, mającej strzec bezpieczeństwa na szlaku handlowym na Węgry. W baszcie obejrzeć można stałą wystawę poświęconą wykopaliskom prowadzonym w tym miejscu przez Muzeum Okręgowe w Tarnowie. Nieco dalej, przy głównej trasie, tuż nad brzegiem Dunajca wznosi się zamek Tropsztyn, którego widok i z którego widok jest niezwykle. Dzieje tej budowli są burzliwe, o czym świadczy fakt, że to, co dziś podziwiamy, odbudowano od podstaw. Równie burzliwe i tajemnicze są legendy związane z tym miejscem, szczególnie pobudzająca wyobraźnię opowieść o kłótnie Inków. Inne perły historii ziemi czchowskiej to kościoły: Przemienienia Pańskiego w Jurkowie (XVII w.), św. Mikołaja w Tymowej (XVIII w.), św. Michała Archanioła w Złotej (XVII w.) oraz klasycystyczny XIX – wieczny dwór z oficyną dworską w Biskupicach i zabytkowy spichlerz dworski w Tymowej. W wieży starego kościoła w Złotej znajduje się muzeum parafialne, a w nim obrazy, rzeźby i zabytkowe ornaty z XVI – XVIII w. W tej samej miejscowości istnieje również prywatna regionalna izba pamięci prowadzona przez panią Marię Stalmachową, w której zgromadziła ona interesujący zbiór przedmiotów i ubiorów używanych nawet 100 lat temu.

Kultura

Najsłynniejszą, bo międzynarodową, imprezą kulturalną w gminie Czchów jest Baszta Jazz Festiwal, odbywający się corocznie w drugi weekend lipca, na który ściągają zespoły jazzowe z Polski i zagranicy. Imprezie towarzyszą różne inne atrakcje. Ponadto: w maju można wziąć udział w przełajowym Biegu Floriańskim na cześć patrona strażaków, św. Floriana, zaś w wakacje uczestniczyć w Dniach Czchowa.

A kto chce łyknąć więcej kultury, powinien zainteresować się bliżej działalnością Miejskiego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji, Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz działających na terenie gminy stowarzyszeń. No i koniecznie obejrzeć wystawy w galerii MOKSiR- u. Słowem – kulturalna ziemia czchowska zaprasza!

Turystyka

Gdy turysta udaje się do Czchowa powinien:

– zobaczyć zabytki, o których była mowa wyżej

Baszta w Czchowie

Kościół gotycki pw. Narodzenia NMP

Zamek Tropsztyn w Wytrzysszycie

Zabytkowe podcienia w czchowskim rynku

Figura św. Floriana – Rynek w Czchowie

- podziwiać zapierające dech w piersiach widoki z baszty, wieży zamku Tropsztyn oraz wyżej położonych miejscowości i przysiółków gminy (np. Kozieńca), z wijącą się pomiędzy łąkami i polami szafirową wstęgą Dunajca
- wsiąść na rower i przejechać 3 trasy: zachód – 26 km, wschód – 16 km, południe – 19 km
- złapać opaleniznę i oddech nad Dunajcem lub Jeziorem Czchowskim
- powędkować, jeśli lubi, bo ryb w tutejszych potokach, rzekach i jeziorze dostatek
- powędrować po leśnych ścieżkach, drogach i bezdrożach oraz po oznaczonych szlakach, urokliwych zakątkach i dzikich ostępach, których w czchowskich lasach nie brakuje
- zobaczyć zaporę na Dunajcu, której budowę rozpoczęto przed II wojną światową, a zakończono w 1948 r.
- wejść lub wjechać na promy w Wytrzysszce i Czchowie, by przepłynąć na drugi brzeg Dunajca sycąc oczy i duszę przepięknymi pejzażami naddunajecskimi, wzdłuż których ciągną się równe rzędy fasolowych pól
- wysłać się sportowo: na boiskach do nogi, siatki i kosza lub na nowoczesnej, pełnowymiarowej hali sportowej w Czchowie
- spróbować potraw z fasoli i innych lokalnych smakołyków

Przydatne adresy/ important addresses/wichtige adressen:

Miasto i Gmina Czchów – www.czchow.pl

Miejski Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji – tel. 14 663 52 30, 14 663 52 32

Miejska Biblioteka Publiczna – tel. 14 663 60 88

Ośrodek Wypoczynkowy „TEMIDA” – www.owtemida.pl

Ośrodek Wypoczynkowo-Szkoleniowy Łaziska Czchów-Zapora – www.hotellaziska.pl

Ośrodek Wypoczynkowy ZHP w Piaskach-Drużkowie – tel. 14 663 61 05

Całoroczne domki wypoczynkowe w Czchowie – tel. 880 630 672

Gospodarstwa Agroturystyczne, informator na stronie www.czchow.pl

Bar „Taurus” (całodobowy) Czchów-Zapora – tel. 14 663 65 67

Pizzeria „Słoneczny Stok” Czchów-Zapora – tel. 14 684 35 40

Zajazd „Zagłoba” Jurków – tel. 14 684 21 10

Ważniejsze publikacje:

1. J. Albert – *Gmina Czchów i okolice*, Krosno 2000

2. W. Widmańska – *Oblicza ziemi czchowskiej*, Brzesko 2002

3. K. Dudzik, *Osiem wieków piękna*, Nowy Sącz 2008

4. Czasopismo gminne – „Czas Czchowa” - miesięcznik

Czchów – *eight centuries of beauty*

Location: Czchów is a lovely small town on the Dunajec river. It is the only town among all the districts of the 'On the Plum Route' Group. Here the past is connected with the present and energetic hard – working people remember their ancestors working for the enriching of the heritage of the past. **Area:** 66 square kilometres. The district comprises ten villages: Czchów, Będzieszyna, Biskupice Melsztyńskie, Domosławice, Jurków, Tworkowa, Tymowa, Piaski Drużków, Wytrzyszczka and Złota. **Population:** 9324 inhabitants.

Short historical background.

The oldest written information about Czchów appeared in the 13th century in the Kraków Cathedral Chapter. This land was also mentioned by Jan Długosz who wrote that king Kazimierz Wielki (Casimir the Great) granted the town the Magdeburg Law and surrounded it with walls. In 1929 Czchów revoked the town charter but in 2000 it managed to get it back. In the past Czchów played a great role in the region mainly because of its location, both on the Hungarian Trade Route and upon the Dunajec river.

The most precious monuments of Czchów district.

- Czchów market square medieval architecture
- a thirteenth – century gothic church of the Blessed Virgin Mary, present-day parish church
- a stone tower on a forested hill above the Dunajec river, the only rescued part of the old Czchów castle

- a privately – owned Tropsztyn castle on the Dunajec river waterside, rebuilt on the site of the previous one; some imaginary legends are connected with this mysterious place

Culture.

The main cultural events in the district are:

- Summer Jazz Festival – International Jazz Competition
- Days of Czchów
- Florian Race dedicated to St. Florian, patron saint of firemen

Tourist attractions – why Czchów is worth visiting?

Dear Tourist, in Czchów District you can find:

- bike and trekking trails as well as walking paths
- rafting on the Dunajec river – you can flow from Czchów to Zakliczyn (11 km)
- a dam on the Dunajec river – it was being built in the 30s of the 20th century when World War II interrupted the work so it was finished in 1948
- two ferries on the Dunajec river
- fishing points on the river
- a modern sports centre: a huge gym, a football pitch, volleyball and basketball courts
- hotels, mansions and farm tourism households offering a high standard of service, peace and quiet, rest, great food with many delicious home-made dishes, especially those made of kidney beans which is a local product of Czchów district

Czchów, also acht Jahrhunderte der Schönheit

Lage: Czchów ist eine anmutige, am Fluss Dunajec gelegene Gemeinde und auch das einzige Städtchen von allen Ortschaften des Verbands „Auf den Spuren der Pflaume“, wo Vergangenheit und Gegenwart in enger Beziehung auftauchen und wo sich die Erinnerung an Vorfahren mit der Tatkraft und Arbeitsamkeit ihrer Nachkommen verbindet. **Gebiet:** 66 km². Die Gemeinde umfasst 10 Ortschaften: Czchów, Będzieszyna, Biskupice Melsztyńskie, Domosławice, Jurków, Tworkowa, Tymowa, Piaski Drużków, Wyrzyszcza und Złota. **Bevölkerung:** 9324 Einwohner.

Kurzer geschichtlicher Abriss.

Den ältesten schriftlichen Vermerk über Czchów aus dem 13. Jh. findet man im *Kalender des Krakauer Domkapitels*. Das Land wurde auch von Jan Długosz erwähnt, als Czchów der Status einer Stadt von Kazimierz Wielki (Kasimir der Große) verliehen wurde. Im Jahre 1928 verlor die Stadt ihren Status, den sie erst nach über 70 Jahren wiedererlangte. In der Vergangenheit spielte Czchów eine wichtige Rolle in der Gegend vor allem wegen seiner Lage: am Handelsweg nach Ungarn auf der einen Seite und auf der zweiten Seite am Fluss Dunajec.

Die wertvollsten Sehenswürdigkeiten der Gemeinde:

- mittelalterliche Marktplatzbebauung
- gotische Kirche der Hl. Maria aus dem 13.Jh., heutige Pfarrkirche
- die Schutzbastei aus Stein, sie überragt die ganze Umgebung und ist einziger erhaltener Bestandteil des mittelalterlichen Schlosses
- das legendenhafte Schloss Tropsztyn

Kultur.

Die wichtigsten kulturellen Veranstaltungen der Gemeinde:

- Internationales Jazzfestival „Baszta“
- Czchów – Festtage
- Lauf der Floriansjünger – organisiert zu Ehren St. Florians, des Schutzenheiligen von Feuerwehrmännern

Touristenattraktionen der Gemeinde. Warum ist es wert, hier anzukommen?

Weil man hier, Liebe Touristen, folgende Attraktionen findet:

- Fahrrad- und Wanderwege, Erholungsrouten
- den Fluss Dunajec und den Czchowskie-See mit zwei bewachten Badestellen und Sandstränden
- 11 km lange Floßfahrt auf den Dunajec von Czchów bis Zakliczyn
- dere aus der Vorkriegszeit stammende Staudamm des Dunajec
- zwei Fähren, mit denen man ans zweite Dunajec-Ufer gelangen kann
- Jagdbezirke, Anglerstellen
- moderner Sportkomplex – Sporthalle, Fußball-, Volleyball- und Basketballplätze
- Hotels, Pensionen, Agrotourismus – man bietet hier einen hohen Standard der Dienstleistungen, Ruhe, Erholung, ausgezeichnete Küche mit Bohnenspeisen, die als lokale Spezialität betrachtet werden

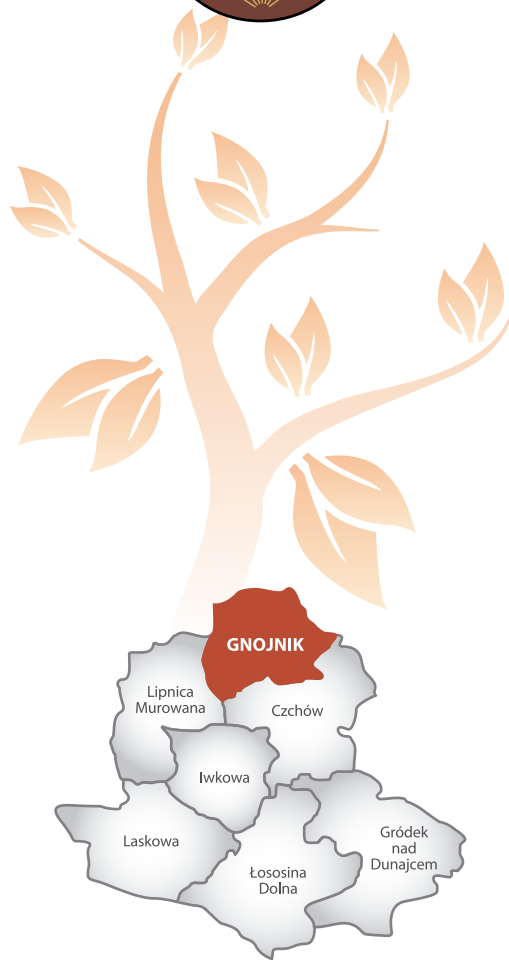

Miejsce, gdzie dobrze się żyje, wypoczywa i inwestuje

Gmina Gnojnik położona jest w dolinie rzeki Uszwicy, przy drodze krajowej nr 75 Brzesko – Nowy Sącz, 10 km od Brzeska. Tworzy ją 7 miejscowości: Gnojnik, Uszew, Gosprzydowa, Lewniowa, Biesiadki, Zawada Uszewska i Żerków, co łącznie stanowi obszar 55 km². Gminę zamieszkuje 7495 mieszkańców. Bardzo umiejętnie wykorzystuje ona swoje położenie przy ważnej przelotowej trasie, a także w niedalekim sąsiedztwie powstającej autostrady A4. Długofalowa strategia gospodarcza gminy pozwala realizować wiele inicjatyw ekonomiczno-biznesowych, co skutkuje powstawaniem nowoczesnej infrastruktury i rozwojem urbanistyki. Gmina Gnojnik promuje się jako miejsce, gdzie dobrze się żyje, wypoczywa i inwestuje.

Rys historyczny

Historia gminy to blisko 800 lat jej istnienia (XII w.), obecności, która pozostawiła swoje ślady w postaci unikatowych zabytków. Najsłynniejszym z nich jest gotycki kościół św. Marcina z XIV w. mający niegdyś charakter obronny, gdyż w wiekach średnich służył ludności nie tylko jako świątynia, ale także jako miejsce schronienia i obrony przed wrogimi wojskami. Nietrudno go zauważyć, stoi bowiem tuż przy głównej trasie, vis a vis urzędu gminy i szkoły, czyli w samym centrum Gnojnika. Tam też znajduje się 6-hektarowy park podworski, założony niegdyś na wzór ogrodu angielskiego, w którym rosną liczące kilkadziesiąt lat dęby, lipy, jesiony i czarne sosny (wiele z nich to pomniki przyrody). Innym niezwykłym śladem przeszłości jest modrzewiowy kościółek pw. św. Urszuli z Towarzyszkami w Gosprzydowej, perła Szlaku Architektury Drewnianej. W 2005 r. uznano go za najbardziej zadbane zabytek Małopolski. W ołtarzu głównym znajduje się obraz Matki Boskiej Gosprzydowskiej słynącej łaskami od 300 lat. Warto także udać się do Uszwy, by obejrzeć tam kościół pw. św. Floriana, nieco późniejszy, bo z początku XIX w. Interesujące są również obiekty przykościelne ze szczególnym uwzględnieniem plebanii

Gnojnik z lotu ptaka

www.gnojnik.pl

mieszczącej się w niegdyśniejszym budynku dworu należącego do barona Jana Goetza – Okocimskiego, właściciela licznych dóbr w okolicy, w tym browaru w pobliskim Brzesku. Z kolei w Biesiadkach zadziwia zabudowa wsi, tj. w większości drewniane domy z dwuspadowymi dachami i drewnianymi elementami dekoracyjnymi przybitymi do elewacji zewnętrznej, usytuowane wzdłuż drogi biegnącej przez środek wioski, powstałe w okresie XX-lecia międzywojennego po wielkim pożarze, który zniszczył wieś. W Biesiadkach zobaczyć też można drewniany kościół pw. św. Mateusza z XVII w., stojący na miejscu pierwszej świątyni z XII w. W Żerkowie natomiast, najmniejszym sołectwie w gminie, w centrum wsi znajduje się urokliwa kapliczka, a przy niej pomnik ku czci mieszkańców poległych w I wojnie światowej.

Kultura

Gmina Gnojnik wie, jak dbać o kulturę i tradycję i jak włączyć mieszkańców w ich kultywowanie i prezentowanie światu. Rolę organizatora życia kulturalnego w gminie pełni Centrum Kultury w Gnojniku. Każdy, kto lubi i potrafi śpiewać, grać na instrumentach i tańczyć, znajdzie w jego ofercie kulturalnej coś dla siebie, poczynawszy od folkloru, poprzez muzykę religijną, młodzieżową aż po współczesną. W gminie działają liczne zespoły wokalne - instrumentalne i schole, które uświetniają swoją obecnością różne, nie tylko gminne, imprezy. Biorą one także udział w różnych konkursach i turniejach artystycznych rozsławiając szeroko swoją gminę. W ostatnich latach w gminie powstała też orkiestra dęta. Warto wspomnieć, że w tą muzycznie – śpiewaczą działalność chętnie angażują się młodzi, starsi i nieco starsi mieszkańcy. Słowem – dla każdego coś ciekawego! Z ważnych gminnych przedsięwzięć kulturalnych i sportowych wymienić trzeba: Międzynarodowy Turniej Szachowy o Czarnego Konia, Dni Gminy Gnojnik, Dożynki Gminne, Jesień Literacką – Spotkania z Pisarzami, Koncert w hołdzie Janowi Pawłowi II oraz Spotkania Czwartkowe z twórcami. W gminie funkcjonuje Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Potrzebującym i Zapobiegania Patologiom Społecznym „Pomocna Dłoń”, które organizuje Spartakiadę Osób Niepełnosprawnych oraz prowadzi Warsztaty Terapii Zajęciowej w Zawadzie Uszewskiej.

Turystyka

Co wyróżnia gminę Gnojnik spośród innych gmin? Co, oprócz zabytków i bogatej oferty kulturalnej ma ona do zaoferowania komuś, kto przybywa z zewnątrz?

Z pewnością jest to gmina nowoczesna, dbająca o mieszkańców i środowisko naturalne, częściowo skanalizowana i posiadająca oczyszczalnię ścieków, co

Kościół pw. św. Mateusza w Biesiadkach

należy raczej do rzadkości, jeśli spojrzeć na wiele innych, podobnych miejscowości. Uderza też spora liczba dość dużych firm i podmiotów gospodarczych istniejących na terenie gminy, mieszczących się głównie w Gnojniku. Urząd Gminy dysponuje planem zagospodarowania przestrzennego, dzięki czemu uregulowane są kwestie budownictwa, a życie mieszkańców znacznie ułatwione. We wschodniej części gminy w Lewniowej, Biesiadkach i Żerkowie, znajdują się doskonale tereny rekreacyjne z łagodnymi acz malowniczymi trasami spacerowymi i rowerowymi, skąd podziwiać można przepiękną panoramę Pogórza Wiśnickiego i Beskidu Wyspowego, a w pogodne dni nawet Tatry. Ponadto każda z miejscowości gminy oferuje wypoczynek w gospodarstwach agroturystycznych, gdzie zakosztować można nie tylko wywczasu, ale i smacznej lokalnej kuchni, w tym miejscowego przysmaku – uszewskiej kukiełki, do której tradycyjnego wypieku powrócono po latach. Gmina kładzie duży nacisk na rozwój kultury fizycznej i sportu, czemu służy nowoczesna hala sportowa przy zespole szkół w Gnojniku wraz z boiskami i estradą zlokalizowanymi we wspomnianym już starym parku, który stanowi naturalne zaplecze rekreacyjne gminy. Oprócz dwóch sal gimnastycznych znajdujących się w Gosprzydowej i Uszwi, tej ostatniej przybył niedawno także kompleks sportowy „Moje boisko – Orlik 2012”.

Przydatne adresy/ important addresses/wichtige adressen:

Gmina Gnojnik – www.gnojnik.pl

Centrum Kultury – www.ck.gnojnik.pl

Gminna Biblioteka Publiczna – tel. 14 686 97 70

Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” – www.pomocnadlon.org.pl

Hotel i Gospoda „Tadeusz” – www.hotel-tadeusz.pl

Ważniejsze publikacje:

1. ks. S. Wiśniowski, *Dzieje wsi i parafii Gnojnik (1160-1939)*, GOK Gnojnik 1992
2. R. Sady, *Uzew. Z dziejów wsi, klucza i gminy*, GOK Gnojnik 1999
3. J. Magdoń, *Biesiadki dawniej i dziś*, GOK Gnojnik 2001
4. A. B. Krupiński, *Poznajemy gminę Gnojnik: Przewodnik po dziejach i zabytkach*, UG Gnojnik 2004
5. Gosprzydowa. *Z dziejów wioski i parafii* – praca zbiorowa pod red. B. Prus, UG Gnojnik 2006
6. Czasopisma gminne: „Wieści Gminne” – dwumiesięcznik

XVII-wieczny kościół w Gosprzydowej

Obraz Matki Boskiej Gosprzydowskiej

Gotycki kościół w Gnojniku

Place of good living, resting and investing

Location: Gnojnik district is situated in the Uszwica river valley and on the 75 highway connecting Brzesko with Nowy Sącz. The location is very profitable to the district – in the nearest future it will be very close from Gnojnik to the A4 motorway being built near Brzesko (about 10 km). The local government carries out many business initiatives which help to develop the community. The consequence of that is the continually enlarging municipal infrastructure and new investments. **Area:** 55 square kilometers. The district comprises 7 villages: Gnojnik, Biesiadki, Gosprzydowa, Lewniowa, Uszew, Zawada Uszewska and Żerków. **Population:** 7495 inhabitants.

Short historical background.

The history of Gnojnik is about 800 years old and starts in the 12th century. This place is also connected with the Hungarian Trade Route. The first mention of the village appeared in the 13th century document of Wincenty Kadłubek, the bishop of Krakow.

The most precious monuments of Gnojnik district.

- St. Marcin's (Martin's) fourteenth – century gothic church (also used as a fortification in case of a military attack in the past)
- 6 hectares of park where very old oaks, limes, ashes and black pines grow (many of them are natural monuments)
- a sixteenth century larch church of St. Urszula (Ursula) in Gosprzydowa, the pearl of the Wooden Architecture Route
- a seventeenth century wooden church in Biesiadki built in place of the first temple from the 12th century and

a very characteristic village architecture (houses arranged along the road on both sides of it)

- a church dedicated to St. Florian from the beginning of the 19th century in Uszew and interesting buildings belonging to the church

Culture.

The most important cultural events in the district are:

- International 'Black Horse' Chess Competition
- Gnojnik District Holiday
- Literary Autumn Meetings with Writers
- Bowling Competition for Disabled People organized by a non-profit organization 'Pomocna Dłoń' (Helpful Hand) from Gnojnik

Tourist attractions – why Gnojnik is worth visiting?

Dear Tourist, in Gnojnik district you can find:

- great relaxation during hiking or biking
- beautiful diverse landscape especially in Lewniowa, Biesiadki and Żerków with unforgettable views of Beskid Wyspowy, Pogórze Wiśnickie and even of the Tatra Mountains on sunny days
- farm tourism households where you can rest and try very tasty dishes and a local sweet roll called 'kukielka' in Uszew (baking of it has been revived after many years)
- a sports centre: football pitches and a big gym located in the old park mentioned above
- friendly, hospitable and open-minded people

Ein Ort, wo man gut lebt, sich erholt und investiert

Lage: Die Gemeinde liegt im Tal des Flusses Uszwa, am Landesweg Nr. 75 Brzesko – Nowy Sącz, 10 km von Brzesko entfernt. Sehr geschickt nutzt man die Lage der Gemeinde an der Durchgangstraße und auch an der in der Nähe entstehenden Autobahn A4. Langfristige Wirtschaftsstrategie der Gemeinde ermöglicht die Fortsetzung vieler ökonomisch-geschäftlichen Unternehmen, was die Entstehung moderner Infrastruktur und die Entwicklung der Stadtplanung zur Folge hat. **Gebiet:** 55 km². Zu der Gemeinde gehören 7 Ortschaften: Gnojnik, Uszew, Gosprzydowa, Lewiowa, Biesiadki, Zawada Uszewska und Żerków. **Bevölkerung:** 7495 Einwohner.

Kurzer geschichtlicher Abriss.

Die Geschichte der Gemeinde umfasst fast 800 Jahre ihrer Existenz – die Anfänge von Gnojnik reichen ins 12.Jh. zurück und sind streng mit dem Handelsweg nach Ungarn verbunden. Die erste schriftliche Erwähnung der Ortschaft stammt aus dem 13. Jh., aus den Dokumenten des Krakauer Bischofs Wincenty Kadłubek.

Die wertvollsten Sehenswürdigkeiten der Gemeinde:

- gotische Martinskirche aus dem 14. Jh., die früher einen Befestigungscharakter hatte
- 6 Hektar großer ehemaliger Hofpark mit 100 Jahre alten Eichen, Linden, Eschen schwarzen Kiefern (viele von ihnen sind Naturdenkmäler)
- kleine Lärchenkirche der Hl. Ursula mit Kameradinnen in Gosprzydowa aus dem 16.Jh. – eine Perle auf der Tour der Holzarchitektur
- Holzkirche in Biesiadki aus dem 17.Jh., gebaut am Platz des ersten Tempels aus dem 12.Jh. und charakteristische Dorfbebauung

- Florianskirche aus dem Anfang des 19.Jhs. in Uszew und alte Kirchenobjekte

Kultur.

Die in den Kalender der Gemeinde eingetragenen kulturellen Veranstaltungen:

- Internationales Schachturnier um das „Schwarze Pferd“
- Fest der Gemeinde Gnojnik
- „der Literarische Herbst“ – Treffen mit Schriftstellern
- Spartakiade der Behinderten und Kleinpolnisches Kegeltturnier der Behinderten – beide werden von der karitativen Organisation „Behilfliche Hand“ („Pomocna Dłoń“) mit dem Sitz in Gnojnik veranstaltet.

Touristenattraktionen der Gemeinde. Warum ist es wert, hier anzukommen?

Weil man hier, Liebe Touristen, folgende Attraktionen findet:

- ausgezeichnete Erholungsgebiete in Lewniowa, Biesiadki und Żerków mit sanften aber malerischen Wander-, Fahrradwegen und Ausflugsrouten. Von hier aus hat man die Möglichkeit, wunderschöne Gesamtsicht des Wiśnikie-Vorlands, der Inselbeskiden und bei gutem Wetter sogar der Tatra zu bewundern.
- Urlaub auf dem Bauernhof, wo man nicht nur einen Urlaub aber auch appetitliche Lokalküche genießen kann. Empfehlenswert ist regionaler Leckerbissen „kukielka uszewska“ – ein Kuchen, der nach Jahren wieder auf traditionelle Weise gebacken wird.
- Sportzentrum: moderne Sporthalle und Sportplätze lokalisiert in dem schon früher erwähnten Park
- gutmütige und gastfreundliche Einwohner, die offen für die Welt und neue Erfahrungen sind.

Nadjeziorna kraina

Pierwsze skojarzenie, gdy słyszymy nazwę Gródek nad Dunajcem – jezioro! Woda, słońce, pływanie, żaglówki, rowery wodne! A wszystko to za sprawą położenia gminy, której granicę od zachodu stanowią jezioro Rożnowskie i Dunajec. Gmina liczy 88 km² i 14 sołectw: Gródek nad Dunajcem, Bartkowa Posadowa, Bujne, Jelna, Jelna Działy, Lipie, Podole Górowa, Przydonica, Przydonica Glinik, Roztoka Brzeziny, Rożnów, Sienna, Tropie, Zbyszyce. Mieszka w niej 9072 ludzi. Do Gródka dojechać można od strony Nowego Sącza (25 km), Tarnowa (40 km) i Krakowa (100 km).

Rys historyczny

Początki osadnictwa nad Dunajcem sięgają dawnych czasów. Źródła archeologiczne mówią o VI w., zatem gmina może pochwalić się imponującą historią zważywszy na fakt, że najstarsze elementy romańskiego kościoła w Tropiu datuje się na XI w., a już w X w. żyli tu dwaj pustelnicy: Świerad i Urban. Od XI w. zaczyna się również duży ruch osadniczy w dolinie Dunajca, zaś znaczący rozwój gospodarczy na tych terenach przypada na wiek XIV, czasy panowania Kazimierza Wielkiego. Wybudowano wówczas na południu Polski wiele zamków, tzw. strażniczych, które miały strzec szlaku węgierskiego. Na szlaku tym leżały m. in. Zbyszyce, Gródek, Rożnów i Tropie. Historia mocno zaznaczyła swą obecność w gminie Gródek nad Dunajcem, o czym dobitnie świadczą liczne zabytki, opracowania historyczne i legendy. Najbardziej znaczące ślady przeszłości to: wspomniany już kościół w Tropiu z czasów św. Świerada (obecny wygląd świątyni zawdzięcza przebudowie w XVI w.) – w jego pobliżu znajduje się ołtarz polowy, przy którym celebrowano msze odpustowe ku czci eremity Andrzeja Świerada z udziałem pielgrzymów ze Słowacji i Węgier; kaplica postawiona na miejscu pustelni św. Świerada, a obok źródło z wodą życia i resztki prastarego dębu, wg legendy, z przełomu pierwszego i drugiego tysiąclecia; w Jelnej – stary młyn i spichlerz kryty strzechą; w Lipiu – zabytkowa kuźnia; w Przydonicy – zabytkowy spichlerz i XVI-wieczny kościół z XVII-wiecznym obrazem Matki Bożej Pocieszenia ofiarowany mieszkańcom przez Jana III Sobieskiego wracającego spod Wiednia w dowód wdzięczności

za ich udział w wojnie z Turkami; w Podolu Górowej – drewniany gotycki kościół z XVI w. wpisany na listę zabytków Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej jako jedna z bardziej znaczących budowli; w Rożnowie – ruiny zamku Zawiszy Czarnego, dawnego właściciela (obecnie władze gminy starają się o ich częściową odbudowę, by włączyć ten cenny obiekt do Szlaku Bursztynowego), kościółek pw. św. Wojciecha z XVII w., pozostałość obronnej twierdzy kamiennej z okresu renesansu z wysuniętym na wschód beluardem (wczesna forma bastionu) zbudowanej przez Jana Tarnowskiego z dużych ciosów kamiennych oraz obszerny dwór w stylu klasycystycznym z XIX w.; w Zbyszycach – gotycki kościółek z początku XV w., zabytek klasy „0” i okazały dwór klasycystyczny z przełomu XVIII i XIX w.

Kultura

Promocja gminy to duże imprezy plenerowe, na które chętnie ściągają mieszkańcy i turyści. Największą sławą cieszą się lipcowe Dni Jeziora Rożnowskiego, w czasie których atrakcją jest moc! Można wówczas podziwiać regaty na jeziorze, obejrzeć różne występy, zobaczyć Neptuna, boga wód, we własnej osobie, zapoznać się z ofertą gospodarstw agroturystycznych, zakosztować pysznego jedzenia z zupą fasolową na czele.

Turystyka

To po pierwsze oczywiście: woda! To, by tak rzec, magnes, który decyduje o dużej atrakcyjności turystycznej gminy. Szczególnie latem w miejsce to ściągają tłumy spragnione słońca, piasku, wody, rekreacji.

Po drugie – równie liczną grupę stanowią amatorzy sportów wodnych: żagli, kajaków, windsurfingu, rowerów wodnych czy zwykłych wioseł.

Po trzecie – nie brakuje także wędkarzy, którzy do wyboru mają zarówno wiele pięknych zakątków, gdzie mogą łowić, jak i bogactwo ryb, które mogą złowić. Po czwarte – do gminy Gródek nad Dunajcem można wysłać na kolonie dzieci i młodzież, jako że jest tu gdzie wypoczywać (domy wczasowe, kolonijne obozowiska, kampingi).

Po piąte – cisza, spokój i piękno krajobrazu to te atuty, które przyciągają w naddunajskie okolice wszystkich zabieganych, zmęczonych wielkomiejskim zgiełkiem i pośpiechem ludzi. Gościńę oferują im także liczne gospodarstwa agroturystyczne.

Kościół w Tropiu

Zapora w Rożnowie

Beluard - budowla obronna w Rożnowie

Ruiny zamku Zawiszy Czarnego w Rożnowie

Widok na Malpią Wyspę

Po szóste – nienaruszona przez człowieka przyroda – bukowe lasy, leśne uroczyska, wijące się wśród jarów i ostępów strumyki, a wśród nich szlaki piesze i rowerowe – oto kolejny powód, by przyjechać do Gródka.

Po siódme – kto chce zakosztować niespotykanych gdzie indziej potraw z fasoli, np. kielbasy fasolowej, tortu z fasoli czy wódki fasolówki (o rozmaitych smakach i zapachach nie wspominając), obowiązkowo powinien zawitać w te strony.

Po ósme – w Gródku można też zregenerować się duchowo w ośrodku rekolekcyjnym diecezji tarnowskiej „Arka”, cieszącym się dużą popularnością wśród wiernych od kilku ładnych lat.

Po dziewiąte wreszcie – przy dobrej pogodzie z wyżej położonych miejsc w gminie podziwiać można przepiękne łańcuchy Tatr. A na taki widok nikt nie pozostaje obojętny!

Przydatne adresy/ important addresses/wichtige adressen:

Gmina Gródek nad Dunajcem – www.grodek.sacz.pl

Gminny Ośrodek Kultury – www.gok-grodek.iap.pl

Bar „Zorba” Gródek n/Dunajcem Centrum – tel. 18 440 13 66

Ośrodek Wypoczynkowy „BARBARA” – tel. 18 440 10 14

Centrum Formacyjno-Rekolekcyjne Diecezji Tarnowskiej ARKA – www.cfr-arka.pl

Dom Pielgrzyma w Tropiu – tel. 18 440 30 76

Dom Wczasowy „Stalownik” w Bartkowej – www.stalownik.com.pl

Ośrodek Wczasowo-Szkoleniowy „Bartek” w Bartkowej – tel. 18 440 10 64

Ośrodek Szkoleniowo Wypoczynkowy Rożnów sp. z o.o.

tel. 18 440 30 62, 18 440 34 06

Gospodarstwa agroturystyczne – informator na stronie www.gok-grodek.iap.pl

Ważniejsze publikacje:

1. L. Kmak, J. Molek, M. Nowakowski, *Fasola z Doliny Dunajca*, Nowy Sącz 2007

2. A. Krupczyński, M. Nowakowski, *Jezioro Rożnowskie. Gmina Gródek nad Dunajcem*, Nowy Sącz 2008

3. K. Tobiasz-Otrębska, *Gródek nad Dunajcem i okolice*, wyd. II, Nowy Sącz 2009

4. Czasopismo gminne: „Znad Jeziora Rożnowskiego” – kwartalnik

The land upon the lake

Location: Gródek is a very attractively situated district. It is very popular with tourists because of its location both on Rożnowskie Lake and the Dunajec river in the west. **Area:** 88 square kilometres. The district comprises fourteen villages: Gródek on Dunajec, Bartkowa Posadowa, Bujne, Jelna, Jelna Działy, Lipie, Podole Górowa, Przydonica, Przydonica Glinik, Rostoka Brzeziny, Rożnów, Sienna, Tropie, Zbyszyce. **Population:** 9072 inhabitants.

Short historical background.

The first settlements on the Dunajec river appeared a very long time ago. The archeological research states that it was about the 6th century, which means that the history of the district is really impressive. The oldest parts of the Romanesque-style church in Tropie go back to the 11th century and even in the 10th century there lived two Saint Eremites: Świerad and Urban. In the 11th century a big settlement movement started in the Dunajec river valley but the significant economic development of this area took place in the 14th century, in the times of king Kazimierz Wielki (Casimir the Great) reign. Then many castles were built in the south of Poland. They were of a sentry character and they protected the Hungarian Trade Route.

The most precious monuments of Gródek district.

- an eleventh century Romanesque church in Tropie (the current one is from the 14th century and it was rebuilt in the 16th century)
- a chapel in the place where St. Świerad had his hermitage; next to it there is a spring with healing water and the remains of a primeval oak remembering the times of St. Eremite
- the ruins of the castle of Zawisza the Black, the knight of great fame living at the turn of the 14th and 15th centuries

- the remains of a renaissance stronghold with its best preserved fragment – a bulwark, an early form of a bastion built by Jan Tarnowski in Rożnów
- a seventeenth century St. Wojciech's (Adalbert's) church in Rożnów
- a nineteenth century privately – owned spacious classicist manor in a very good condition (still inhabited) in Rożnów
- a fifteenth – century St. Bartłomiej's (Bartholomew's) gothic church, 0 class historic monument and a magnificent classicist manor from the turn of the 18th and 19th centuries in Zbyszyce

Culture.

- Days of Rożnowskie Lake – during summer holidays – there are many different attractions like folk shows, farm tourism households promotion, sail racing, etc.

Tourist attractions – why Gródek is worth visiting?

Dear Tourist, in Gródek District you can find:

- first of all the lake of course; it also means the sun, sand, recreation, canoeing, sailing, windsurfing, water bikes, boats, fishing
- numerous camping sites and holiday houses
- hotels, guest houses, farm tourism households
- a very picturesque landscape: beech forests, beauty spots, paths, foot routes and bike trails
- a regional product – 'Piękny Jaś' bean (Beautiful Johnny bean) and many delicious dishes made of it
- Tarnów Diocese Retreat Centre called 'Arka' (the Ark)
- a place where you can pray and rest having beautiful nature around as well as peace and quiet
- amazing views – in good weather it is possible to see the Tatra Mountains

Ein Land am See

Land: Die Gemeinde Gródek nad Dunajcem (Grodek am Dunajec) ist sehr günstig gelegen. Ihre östliche Grenze bilden der Rożnowskie-See und der Fluss Dunajec, was einen entscheidenden Einfluss auf die Beliebtheit der Gemeinde unter den Touristen hat und was der Gegend einen außergewöhnlichen Charakter verleiht. **Gebiet:** 88 km². Die der Gemeinde zugehörigen Ortschaften: Gródek nad Dunajcem, Bartkowa Posadowa, Bujne, Jelna, Jelna Działy, Lipie, Podole Górowa, Przydonica, Przydonica Glinik, Roztoka Brzeziny, Rożnów, Sienna, Tropie, Zbyszyce. **Bevölkerung:** 9072 Einwohner.

Kurzer geschichtlicher Abriss.

Der Ursprung der Besiedlung des Geländes am Dunajec reicht in altertümliche Zeit zurück. Die archäologischen Quellen weisen auf das 4. Jh. hin, deshalb kann sich die Gemeinde einer großartigen Geschichte rühmen. Dies kann durch die Tatsache bestätigt werden, dass Elemente der römischen Kirche in Tropie auf das 9. Jh. datiert sind und dass hier im 10. Jh. zwei Eremiten – Świerad und Urban – lebten. Im 11. Jh. fand die stärkste Besiedlungswelle der Gebiete im Tal des Flusses Dunajec statt, jedoch die bedeutendste wirtschaftliche Entwicklung dieses Gebiets fiel auf das 14. Jh., also auf die Zeit der Herrschaft von Kazimierz Wielki (Kasimir der Große). Es wurden damals viele Schlösser, sog. Wachtschlösser, in Südpolen aufgerichtet, die den Handelsweg nach Ungarn schützen sollten.

Die wertvollsten Sehenswürdigkeiten der Gemeinde:

– romanische Kirche in Tropie aus dem 11. Jh. (das heutige Aussehen verdankt sie dem Umbau im 14. Jh.)

- die am Platz der Einsiedlerei von Hl. Świerad stehende Kapelle; daneben eine Quelle und die Reste der uralten Eiche
- die Ruinen der Burg von Zawisza Czarny
- gotische Kirche aus dem 15. Jh. und Herrenhof aus der Jahrhundertwende vom 18. zum 19. Jh. in Zbyszyce
- Fragmente einer Stadtfestung aus der Renaissance in Rożnów
- kleine St. Adalbertkirche in Rożnów
- Hofgut im Still der Klassik mit einer Bastei aus dem 19. Jh. von Jan Twardowski – Rożnów

Kultur.

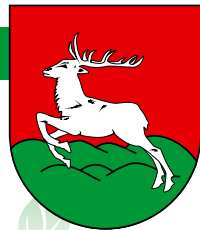
Die wichtigsten Veranstaltungen der Gemeinde:

- Rożnowskie – See – Tage

Touristenattraktionen der Gemeinde. Warum ist es wert, hier anzukommen?

Weil man hier, Liebe Touristen, folgende Attraktionen findet:

- den See also erstens: Sonne, Sand, Erholung und zweitens: Kanus, Segeln, Windsurfen, Wasserräder, Boote und Angeln
- Ferienhäuser, Jugendlager- und Campingplätze
- Hotels, Pensionen, Ferien auf dem Bauernhof
- jüngfreuliche Natur: Buchenwälder, Weide- und Jagdgebiete im Wald, Wander- und Fahrradrouten
- regionales Ackerbauerzeugnis – die Bohne „Piękny Jaś“ („das Schöne Hänsel“) und die kulinarischen Variationen mit ihm
- Zentrum für Bußübungen der Tarnauer Diözese „Arka“ – ein Platz in schönen Naturgelegenheiten, der zum Nachdenken und zur geistigen Regeneration veranlässt
- wunderschöne Aussichten (bei schönem Wetter kann man sogar die Tatra sehen)

Nad starożytną Belą rozsiadła się Iwkowa...

Gmina Iwkowa to wyjątkowe miejsce na Ziemi, okolica niezwykle malownicza, zachwycająca pięknem krajobrazu, zróżnicowanym ukształtowaniem terenu, pejzażami jak z płócien impresjonistów. Zamieszkuje ją ponad 6308 mieszkańców w 7 miejscowościach takich jak: Iwkowa, Porąbka Iwkowska, Kąty, Drużków Pusty, Dobrociesz, Połom Mały i Wojakowa. Obszar gminy liczy 47 km². I daleko i blisko jej do świata: daleko do wielkomiejskiego zgiełku i pośpiechu, ale równocześnie dostatecznie blisko do kilku miast: Brzeska (25 km), Limanowej (25 km), Nowego Sącza (25 km), a nawet Tarnowa (50 km) i Krakowa (78 km). Krótko mówiąc: wszystkie drogi prowadzą do Iwkowej, z której następnie wyruszyć można w cztery światła strony.

Rys historyczny

Równie bogata i barwna, jak cała okolica, jest historia gminy. Osadnictwo na jej terenach sięga okresu neolitu (ok. 4000-1700 r. p.n.e.), kiedy pojawiła się tutaj ludność rolnicza, prowadząca osiadły tryb życia. Okolice obfituje w podania i legendy, które trwają w pamięci pokoleń i decydują o niepowtarzalności, uroku i specyfice tej gminy, jak chociażby opowieść o świętych pustelnikach Urbanie, Juście i Świeradzie, chrystianizujących tereny nad Belą i Białką na przełomie X i XI w., czy o św. Wojciechu wędrującym z Czech do Polski właśnie przez Iwkową. Znaczenia obecnej gminy Iwkowa w dawnej Polsce dowodzi także handlowy szlak węgierski, jeden z dziesięciu ważnych traktów drogowych w czasach Piastów i Jagiellonów, którego istnienie do dziś odcinek zwany jest przez mieszkańców „Starą Drogą” albo „Starym Gościńcem”. Świadczy o tym dawne i stare zabytki. Szczególnie warto zobaczyć średniowieczny kościółek z XV w. pod wezwaniem Nawiedzenia NMP na starym cmentarzu w Iwkowej, starą część kościoła parafialnego w Wojakowej (gotyckie prezbiterium, XV-wieczne ostrołukowe portale i chrzcielnica) uratowaną w czasie remontu w latach 30. XX w., dwór

Kościół pw. Nawiedzenia NMP

Pustelnia św. Urbana

Zespół Iwkowianie

z ruinami spichlerza i figurą św. Floriana w Kątach, stare suszarnie owoców w Dobrocieszu, pustelnię św. Urbana na stoku Bukowca, Źródło Powstańców z 1863 r., stare cmentarze w Iwkowej i Wojakowej. Uwagę turystów powinny też przykuć zbiory regionalne Muzeum Parafialnego w Iwkowej, miejscowej biblioteki oraz miniskansen przy baczówce „Biały Jeleń”. Oprócz tego, o swojskim i polskim charakterze tej ziemi decydują liczne przydrożne i leśne kapliczki, budowane niegdyś często jako dziękczynne wota oraz miejsca religijnego kultu przez prosty pobożny wiejski lud. A nad całą gminą góruje Krzyż Milenijny, usytuowany na jednym ze wzgórz Połomia Małego wraz ze stacjami Drogi Krzyżowej, miejsce modlitwy, zadumy i wspaniałych widoków. No i jest jeszcze słynny szlak iwkowskich ról, fenomen w skali kraju, czyli wykarczowane niegdyś połacie lasów zamienione na pola i łąki, nazwane od nazwiska lub przydomka gospodarza, np. *Kaczmarskie, Bodkowo, Pańskie* (w sumie 64 role).

Kultura

Cykliczne imprezy, wpisane na stałe w kalendarz imprez gminnych, to: Powitanie Lata wraz z Rodzinnym Rajdem Rowerowym o Puchar Złotego Bicykla, Święto Suszonej Śliwki i Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Józefa Kosakowskiego. Piękno folkloru i trwanie tradycji pielęgnują zespoły pieśni i tańca „Iwkowianie” i „Mali Iwkowianie”. Od 1911 r. działa nieprzerwanie Iwkowska Orkiestra Dęta, a od 1985 r. dziecięcy zespół taneczno-wokalny „Malwinki” oraz, od kilku lat, chór „Cantare Mariae” przy kościele parafialnym w Wojakowej.

Turystyka

Parafrazując słowa Jana Kochanowskiego, można powiedzieć: *Gościu przybądź do gminy tej, a odpocznij sobie*. Bo jest tu gdzie odpoczywać! Zarówno w pensjonatach, jak i w gospodarstwach agroturystycznych, może nie pięcigwiazdkowych, ale przytulnych i cichych, kameralnie, ze smacznym jadłem i napitkiem, wśród gościnnych ludzi i domowych zwierząt. A jeśli ktoś chce, może sobie nawet rozbić namiot na leśnej polanie nad brzegiem strumyka. Co warto zobaczyć, gdzie się wybrać, jak wypocząć? Już służymy radą!

Kto lubi wędrować, niech wybierze się na szlaki turystyczne PTTK – czarny i zielony – niewielki wysiłek, mnóstwo relaksu i świeżego powietrza, o walorach estetycznych – przyrodniczych nie wspominając.

Kto lubi rower – mała i duża pętla rowerowa oraz Karpacki Szlak Rowerowy zapraszają! Trasy bardzo zróżnicowane, w dużej mierze leśno-polne. Wrażenia sportowe i inne gwarantowane! Adrenalina też!

Kto lubi spacerować – polecamy piesze wycieczki: do pustelni św. Urbana (wręcz obowiązek podczas pobytu w Iwkowej) oraz 3 punktów widokowych w: Iwkowej, Kątach i Wojakowej. Świat ma się wówczas u stóp (a na pewno całą gminę Iwkowa).

Kto kocha przyrodę – w Iwkowej pokocha ją jeszcze bardziej! Bo czego tu nie ma: brzozy, buki, jodły, czeremchy, grzyby, owoce leśne, macierzanka, maciejka, dzika róża, słoneczniki i czego dusza i oczy zapragną. Cuda, cuda... Kto lubi konie – baczówka „Biały Jeleń” czeka, a tam hucyły i araby, na których pojeździć można nie tylko na padoku, ale i w terenie.

Kto lubi sport – ma do wyboru 2 stadiony, salę gimnastyczną, boiska i place zabaw – aktywny wypoczynek będzie naprawdę aktywny.

Kto lubi owoce – niech wyruszy na wyprawę szlakiem suszonej śliwki w Dobrocieszu i Wojakowej i zakosztuje owoców zarówno prosto z drzewa, jak i w innej postaci: w cieście, kompie, mięsie i...

Kto lubi dobrze zjeść i ceni zdrową, smaczną żywność – z pewnością doceni prawdziwe, pachnące dymem jałowcowym wędliny z miejscowych rodzinnych masarni.

Wreszcie – kto szuka osobliwości, koniecznie odbyć musi wyprawę szlakiem Iwkowskich ról sięgnąwszy wcześniej po książkę ks. Jana Piechoty *Dzieje Iwkowej* (warto również przeczytać *Komedyje iwkowski* i *Gawędy iwkowskie* tegoż samego autora).

Przydatne adresy/ important addresses/wichtige adressen:

Gmina Iwkowa – www.iwkowa.pl

Gminna Biblioteka Publiczna – www.biblioteka.iwkowa.pl

Gminny Ośrodek Kultury – tel. 14 684 43 07

Baczówka „Biały Jeleń” – www.bacowka.com.pl

Zajazd „Zyga” – www.zajazdzyga.com

Domy Weselne: „Perła”, „Strumyk”, „Karolina”

Gospodarstwa agroturystyczne – www.agroturystyka.iwkowa.pl

Wypożyczalnia sprzętu turystycznego – www.piekarskagora.com

Ważniejsze publikacje:

1. Cz. Anioł, Nad Belą i Białką, GOK Iwkowa 2006, 2011

2. J. Kosakowski, Fraszki, GBP Iwkowa 2001

3. S. Szot, Iwkowskie kuseryje, GBP Iwkowa 2008

4. ks. Stanisław Tokarski, Dzieje Parafii Wojakowa 1335-1772, Wojakowa 2002

5. Czasopisma: „Echo znad Beli”, „W Naszej Parafii”

Panorama Iwkowej

Droga Wojakowa Góry - Dobrociesz

There is Iwkowa on the ancient Bela river...

Location: Iwkowa is a picturesque district situated in a small valley surrounded by hills, forests and fields, far away from the city tumult. **Area:** 47 square kilometres. The district comprises seven villages: Iwkowa, Drużków Pusty, Dobrociesz, Kąty, Połom Mały, Porąbka Iwkowska and Wojakowa. **Population:** 6308 inhabitants.

Short historical background.

The origins of the district go back to the 14th century, although the legends have it that the land was christianized by Saint Eremites Urban, Just and Świerad at the turn of the 10th and 11th centuries. From the 14th to the 16th century a very important trade route called the Hungarian Trade Route, ran through Iwkowa. What remains of the Route nowadays is known as the Old Road.

The most precious monuments of Iwkowa district.

- a medieval wooden church of the Visitation of the Blessed Virgin Mary from the 14th century situated in the middle of the old cemetery in the centre of Iwkowa
- St. Urban's Hermitage in the forest on the slope of the Bukowiec Mountain
- a medieval presbytery of the parish church in Wojakowa
- the Parish Museum with its rich collection of exhibits in Iwkowa
- a manor house with a granary in Kąty

Culture.

The most important cultural events in the district are:

- The Prune Festival – the event promoting the regional product of Iwkowa – dried fruit: plums, apples, pears
- The local poet, Józef Kosakowski Poetry Competition
- "The Gold Bike Cup" the Family Bike Ride
- The Mountainous Orientation Marathon

It is also important to mention two folk bands 'Iwkowanie' and 'Mali Iwkowianie', a children's singing and dancing group 'Malwinki' and Iwkowa Brass Band (active since 1911).

Tourist attractions – why Iwkowa is worth visiting?

Dear Tourist, in Iwkowa District you can find:

- peace and quiet, fresh air and breathtaking views
- numerous bike and hiking routes
- forests full of berries, mushrooms, herbs and beauty spots
- a horse stud with Arab and Hucul horses
- two football pitches, a modern gym, children's playgrounds
- wooden boards with the names of particular fields in Iwkowa, a tradition coming from the past and reminding one of the old administrative division of the village – it is an absolutely unique, typically Iwkovian relic
- guests houses and farm tourism households
- 'The Prune Route' and local dishes with dried fruit
- hospitable and kind people

Am altertümlichen Fluss Bela setzte sich Iwkowa hin...

Lage: Malerisch in einem Talkessel und weit vom Stadtlärm gelegene Gemeinde, die mit Hügeln, Feldern und Wäldern umgeben ist. **Gebiet:** 47 km². Die Gemeinde besteht aus sieben Dorfgemeinschaften: Iwkowa, Drużków Pusty, Dobrociesz, Kąty, Połom Mały, Porąbka Iwkowska und Wojakowa. **Bevölkerung:** 6308 Einwohner.

Kurzer geschichtlicher Abriss.

Die Anfänge der Gemeinde reichen ins 14. Jh. zurück, obwohl den Sagen nach wurden die Gebiete schon um die Wende vom 10. zum 11. Jh. von den später heilgesprochenen Einsiedlern Urban, Just und Świerad christianisiert. Wie es aber wirklich war, ist schwer zu sagen. Wissenswert ist jedoch, dass vom 14. bis zum 16. Jh. durch Iwkowa ein wichtiger Weg verlief – der Handelsweg nach Ungarn. Sein Überrest stellt zurzeit sog. „Alter Weg“ (poln. „Stara Droga“), bekannt auch als „Alte Landstraße“ (poln. „Stary Gościniec“) dar.

Die wertvollsten Sehenswürdigkeiten der Gemeinde:

- mittelalterliche Lärchenkirche aus dem 14. Jh. am alten Friedhof im Zentrum von Iwkowa
- die Einsiedlerei von Hl. Urban am Hang des Berges Bukowiec
- mittelalterliches Presbyterium der Pfarrkirche in Wojakowa
- das Pfarrmuseum mit regionaler Sammlung, die das ehemalige Leben auf dem Lande präsentiert

Kultur.

Die wichtigsten zyklischen kulturellen Ereignisse der Gemeinde:

- Fest der Getrockneten Pflaume – veranstaltet zum Werben für regionale Produkte – das Trockenobst: Pflaumen, Äpfel, Birnen.
- Gesamtpolnischer Poesie-Wettbewerb, der seinen Namen dem lokalen Volksdichter – Józef Kosakowski – verdankt. Den kulturellen Tätigkeiten schließen sich auch Volksbänder „Iwkowianie“ und „Mali Iwkowianie“, sowie die Blaskapelle aus Iwkowa (die musiziert ununterbrochen seit 1911!) an. Die erwähnten Gruppen können als Wächter der lokalen Tradition bezeichnet werden.

Touristenattraktionen der Gemeinde.

Warum ist es wert, hier anzukommen?

Weil man hier, Liebe Touristen, folgende Attraktionen findet:

- Stille, Ruhe, saubere Luft und bezaubernde Ausblicke
- zahlreiche Fahrrad-, Spazierwege und Reiserouten
- Wälder voll Beeren, Pilzen, Kräuter und zauberhafter wilder Winkeln
- ein Gestüt mit Huculenpferden und Arabern
- zwei Sportplätze, eine Sporthalle, Spielplätze für Kinder
- die Strecke der Äcker (poln. Szlak Iwkowskich Pól)
- eine Besonderheit – die Felder und Wiesen werden gemäß der ehemaligen Lage, nach den Namen und Beinamen der Bauern markiert
- Hotels, Pensionen, agrotouristische Bauernhöfe mit ausgezeichneten Küche und familiärer Atmosphäre
- „die Strecke der Getrockneten Pflaume“ und lokale Leckerbissen mit Trockenobst

Toskańskie pejzaże w Polsce

Każdy, kto choć raz był w gminie Laskowa, nie może pozostać obojętny na piękno tej ziemi, urzekające o każdej porze roku. Laskowa to najbardziej górzysta ze wszystkich gmin Stowarzyszenia, co w dużej mierze decyduje o jej turystycznej atrakcyjności. Gdy wyjedzie się na któreś z licznych wzgórz okalających gminę, wystarczy jeden rzut oka, by zobaczyć zachwycające pejzaże. Po co więc wyprawiać się gdzieś daleko, do takiej Toskanii choćby, szczerząc się malowniczymi krajobrazami, skoro takie samo piękno zobaczyć można w gminie Laskowa, szczególnie latem. Kto nie wierzy, niech sprawdzi osobiście! Gmina obejmuje obszar 72 km² i liczy 7598 mieszkańców. W jej skład wchodzi: Laskowa, Strzeszyce, Ujanowice, Jaworzna, Kamionka Mała, Krosna, Kobylczyna, Sechna i Żmiąca. Najszybciej dojechać można stamtąd do: Limanowej i Nowego Sącza, następnie do Wieliczki i Krakowa.

Rys historyczny

Początki obecności ludzi na terenach dzisiejszej gminy Laskowa sięgają pradawnych czasów, kiedy to przebiegał przez te ziemie, wówczas całkowicie porośnięte bujnymi lasami, szlak handlowy z Cesarstwa Rzymskiego na wschód Europy, czego dowodzą znalezione w dolinie Łososiny monety rzymskie z okresu pomiędzy I w. p.n.e. a V w. n.e.

Samo natomiast osadnictwo datuje się tutaj na X w. (najstarsze osady). Jednak tak naprawdę historia gminy zaczyna się w XIII w., gdy królowa Kinga, żona Bolesława Wstydliwego, wydała akt lokacyjny dla Ujanowic, otrzymawszy wcześniej w wieczne dziedzictwo Sądecczyznę. Od tego czasu tereny te związane są przez jakiś czas z zakonem klarysek ze Starego Sącza (wiemy, że Kinga założyła ten zakon i do niego wstąpiła), które stopniowo powiększały dobra klasztorne nabywając sąsiadujące z Ujanowicami wsie – Strzeszyce, Sechnę, Krosnę i Żmiącą oraz zakładając nowe – Jaworzna i Kamionkę Małą. Natomiast sama Laskowa pojawia się w źródłach pisanych w 1402 r. w kontekście kupna połowy wsi przez Janusza z Lasocic, który zapoczątkował ród Laskowskich władający tą ziemią przez ok. 300 lat. Każda

z miejscowości w gminie ma swoją ciekawą historię, której, jak to zwykle bywa, towarzyszą liczne legendy i podania, jak choćby ta o pustelni św. Katarzyny, czy o cudownym obrazie świętej w Kamionce. Tutaj też można zobaczyć XVII-wieczny kościół pw. właśnie św. Katarzyny. Równie interesującym zabytkiem architektury sakralnej jest kościół w Ujanowicach pochodzący z XVI w., z kamienną gotycko - renesansową chrzcielnicą i dzwonem z XVI w. oraz bogatym wystrojem wnętrza. A jeśli ktoś interesuje się historią XX w., powinien udać się na 3 cmentarze żołnierzy austriackich, niemieckich, rosyjskich i polskich z czasów I wojny światowej: w Jaworznej, w Kamionce i w Laskowej, jako że przez te tereny przebiegał front wojenny. Z kolei dawną wieś ocalił od zapomnienia Krzysztof Jędrzejek tworząc na ojcowiznie niezwykle muzeum – skansen, przepięknie położone, otoczone kwiatowym ogrodem miejsce. Skansen liczy obecnie 9 obiektów – poza budynkiem muzeum są w nim dawne budynki gospodarcze, bardzo dobrze utrzymane i przydrożna kapliczka z 1887 r. I jeszcze jeden zabytek wart jest uwagi turystów – XVI-wieczny dworek szlachecki w Laskowej, należący *do czołowych i unikalnych przykładów polskiej drewnianej architektury rezydencjalnej*. Jest to parterowy budynek kryty gontem. W 1993 r. dwór odzyskali ostatni przedwojenni właściciele, rodzina Michałowskich.

Kultura

Jednym z najlepszych sposobów promocji dziedzictwa kulturowo – przyrodniczego gminy Laskowa są różnego rodzaju imprezy z letnim Festiwałem Śliwki, Miodu i Sera na czele, organizowanym w Laskowej od 3 lat z rozmachem i fantazją. Czas jest wówczas i miejsce ku temu, by gmina mogła pochwalić się osiągnięciami na różnych płaszczyznach, by dała dowód swej gościnności i otwartości na świat, by zaprezentowała lokalną kuchnię z jej sztandarowym produktem – suszą sechlońską, aromatycznymi miodami, wybornymi serami i innymi smakołykami, z których słynie ziemia laskowska. Inne znaczące imprezy na stałe wpisane w gminny kalendarz to: Gminny Przegląd Grup Kołędniczych; Rejonowy Turniej Piłki Siatkowej Drużyn Amatorskich; Powiatowy Przegląd Orkiestr Dętych; Powitanie Lata; Rajd Szlakami Tajnego Nauczania; Młodzieżowy Rajd Turystyczny Szlakami Cmentarzy z I Wojny Światowej.

Turystyka

Co tu dużo mówić – najlepiej po prostu przyjechać do Laskowej, by odpocząć, zrelaksować się, poleniuchować...

Laskowa w bieli

Złota jesień w Laskowej

Stawy rybne przy młynie w Żmiącej

Korty tenisowe w Laskowej

Wiosna w Żmiącej

A co jest szczególną chlubą gminy Laskowa?

Po pierwsze: Stacja Narciarska Laskowa – Kamionna z trasami zjazdowymi o różnym stopniu trudności i o łącznej długości 4000 m (najdłuższa 2005 m). Po drugie: liczne, niebywale urokliwe, swojskie i domową atmosferą emanujące, gospodarstwa agroturystyczne, oferujące, bezcenne dziś, spokój (w tym święty spokój), ciszę, wiejskie ekologiczne, i co najważniejsze, smaczne jedło, a czasem nawet atrakcje dodatkowe, np. konie jak „U Gazdy” czy smakowite „Pstrągi przy młynie”.

Po trzecie: ogromne, nieskażone, miejscami wręcz dziewicze lasy z jarami, ostępami, wijącymi się wśród paproci ścieżkami, gdzie nie dotrze żaden pojazd, tylko człowiek na własnych nogach lub, ewentualnie, na rowerze, by choć przez chwilę pobyc sam na sam z naturą w jej najwspanialszej świątyni. Po czwarte: liczne trasy rowerowe dla amatorów (boczne drogi asfaltowe, bez natężenia ruchu) i wyczynowców (o dość dużym stopniu trudności, z różnicami wzniesień dochodzącymi do 600 m).

Po piąte: Łososina, szeroka rzeka z łagodnymi brzegami, czystą i przejrzystą wodą, nad którą do woli można się pluskać i wędkować.

Po szóste: suska sechłońska – lokalny przysmak, ubiegający się o wpisanie na listę produktów regionalnych UE, śliwka wędzona tradycyjnymi starymi metodami. Suski obowiązkowo należy spróbować, bo być w Laskowej i jej nie zjeść, to jak być w Rzymie i nie widzieć papieża.

Reasumując: *Wsi spokojna, wsi wesola, / Który głos twej chwale zdola? / Kto twe wczasy, kto pożytki / Może wspomnieć za raz wstytki?*

Przydatne adresy/ important addresses/wichtige adressen:

Gmina Laskowa – www.laskowa.pl

Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki, Biblioteka Publiczna – tel. 18 333 30 05

Stacja Narciarska Laskowa-Kamionna – www.laskowa-ski.pl

Hotel i Restauracja „Trawers” – tel. 18 337 88 10

Hotel i Restauracja „Laskowianka” – tel. 18 333 30 63

Stadnina koni „U Gazdy” – www.ugazdy.eu

Gospodarstwo Ogrodnicze „Pstrągi przy młynie” – www.stawy-zmiaca.pl

Gospodarstwa agroturystyczne, informator na stronie www.laskowa.pl

Ważniejsze publikacje:

1. M. Sromek, *Wioski „Kłucza Strzeszyckiego” nad Łososiną*, Katowice 2000
2. Biuletyn Informacyjny Gminy Laskowa

Views of Tuscany in Poland

Location: Laskowa is the most mountainous district of all the districts belonging to the 'On the Plum Route' Group which makes it very attractive to tourists. When you stand on one of the hills surrounding Laskowa, it is enough to look once to see the enchanting views, very similar to those of Tuscany! **Area:** 72 square kilometres. The district comprises nine villages: Laskowa, Strzeszyce, Ujanowice, Jaworzna, Kamionka Mała, Krosna, Kobylczyna, Sechna and Żmija. **Population:** 7598 inhabitants.

Short historical background.

Although the earliest mentions about the land date back to the Roman times (1st centuryBC – 5th century AD) and the oldest dwellers appeared here in the 10th century, the real history of the district begins in the 13th century, when queen Kinga, the wife of king Bolesław Wstydlivy (the Chaste), formed a location document for Ujanowice and founded a village there. Some information about Laskowa village first appeared in the old historical books in 1402, when Janusz of Lasocice bought half of it. The Laskowski family ruled this land for about 300 years.

The most precious monuments of Laskowa district.

- a fourteenth – century church in Ujanowice
- St. Katarzyna's (Catherine's) church from the 17th century in Kamionka Mała
- three military cemeteries from the time of World War I (in Jaworzna, Kamionka and Laskowa)
- a seventeenth – century mansion in Laskowa
- an open – air folk architecture museum created by Krzysztof Jędrzejek

Culture.

Annual cultural events in Laskowa district are:

- Festival of Plum, Honey and Cheese
- District Carol Singing Competition
- County Volleyball Competition for Amateur Teams
- County Brass Bands Parade
- Summer Welcome
- Youth Tourist Rally of the Cemeteries Connected with World War I

Tourist attractions – why Laskowa is worth visiting?

Dear Tourist, in Laskowa District you can find:

- everything you need: peace and quiet, relaxation, fresh air, beautiful nature – forests, meadows, openings, streams, hiking routes and tourist trails
- Laskowa – Kamionna Ski Station with the ski runs of the total length of 4000 m, a modern ski lift, a hotel and restaurant base
- numerous bike routes – for beginners and experts
- hotels and restaurants
- farm tourism households with tasty food, family atmosphere and additional attractions (in some of them) like trout fishing and horse riding
- recreation by the Łososina river – swimming, sunbathing, fishing
- suska sechłońska – the regional product of the EU, a plum dried in a very old traditional way

Toskaner Landschaft in Polen

Lage: Laskowa ist die bergigste Gemeinde von allen Gemeinden des Verbands am Handelsweg nach Ungarn, wodurch sich ihre Anziehungskraft erhöht. Führt man auf eine der zahlreichen Anhöhen, die die Gemeinde umgeben, hinauf, reicht nur ein Blick, um die entzückende, der Toskaner ähnliche Landschaft zu sehen. **Gebiet:** 72 km². Die Gemeinde besteht aus neun Dorfgemeinschaften: Laskowa, Strzeszyce, Ujanowice, Jaworzna, Kamionka Mała, Krosna, Kobyłczyzna, Sechna und Żmiąca. **Bevölkerung:** 7598 Einwohner.

Kurzer geschichtlicher Abriss.

Obwohl die frühesten Informationen über das Gebiet in die Römerzeit (1.-5. Jh.n.Ch.) zurückreichen und die erste Besiedlungswelle wahrscheinlich im 10. Jh. stattfand, begann die Geschichte der Gemeinde tatsächlich im 13. Jh., als Kinga – die Ehefrau von Bolesław Wstydliwy (Boleslaus der Schamhafte) – die Anlegungsurkunde für das Dorf Ujanowice ausstellte. Laskowa dagegen tauchte in den geschriebenen Quellen im Jahr 1402 auf. Zu dieser Zeit kaufte ein halbes Dorf Janusz aus Lasocice, der die auf diesem Gebiet ungefähr 300 Jahre herrschende Familie gründete.

Die wertvollsten Sehenswürdigkeiten der Gemeinde:

- Kirche aus dem 14. Jh. in Ujanowice
- St. Katharinakirche aus dem 17. Jh. in Kamionka
- 3 Soldatenfriedhöfe aus dem I. Weltkrieg (in Jaworzna, Kamionka und Laskowa)
- Meierhof aus dem 16. Jh. in Laskowa
- Freilichtmuseum von Krzysztof Jędrzejak

Kultur.

Zyklische Veranstaltungen der Gemeinde:

- Pflaume-, Käse- und Honigfestival
- Weihnachtsliederfestival
- Bezirksturnier der Amateurmansschaften im Volleyball
- Kreisfestival der Blaskapellen
- Begrüßung des Sommers
- Jugendwanderung

Touristenattraktionen der Gemeinde. Warum ist es wert, hier anzukommen?

Weil man hier, Liebe Touristen, folgende Attraktionen findet:

- alles, was man am häufigsten auf dem Lande sucht: Stille, Erholung, frische Luft, schöne Natur (Wälder, Wiesen, Lichtungen, Bäche)
- Spazierwege und Reiserouten
- Skistation Laskowa-Kamionna mit 4000 Meter Abfahrts-pisten, modernem Skilift; Hotels und Restaurants
- zahlreiche Fahrradrouten – leichte für Amateur und schwierige für Mountainbiker
- Ferien auf dem Bauernhof, wo man häusliche Atmosphäre und Küche anbietet, manche Gastgeber empfehlen auch andere Aktivitäten wie z.B. Forellen Angeln oder Reiten
- Erholung am Fluss Łososina – Schwimmen, Sonnenbad nehmen, Angeln
- „suska sechłońska“ – das regionale Leckerbissen, d.h. auf eine traditionelle Weise geräucherte Pflaume

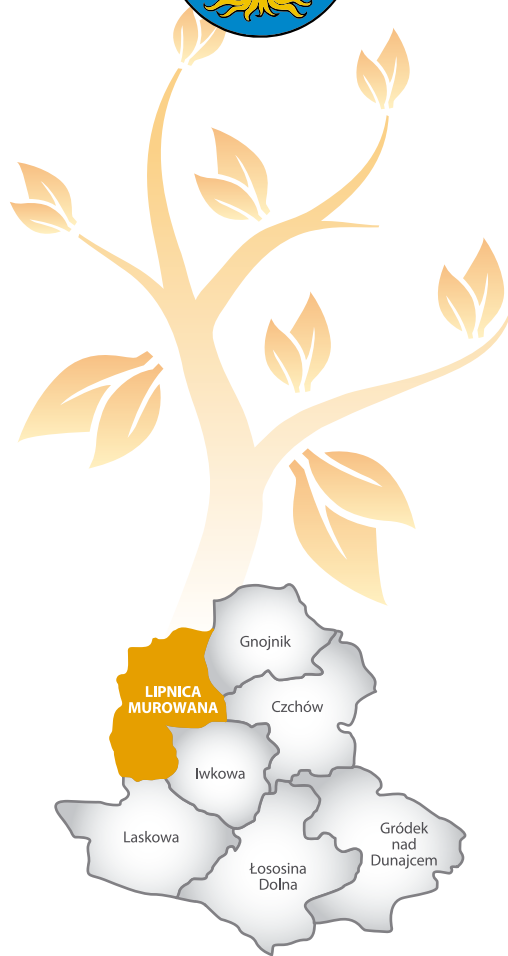

Tradycja Lipnicy to wysokie palmy...

Lipnica Murowana to święci, palmy, kameralny rynek z trzema kościółkami, lasy – słowem – bogactwo historii, tradycji i niezwykłość przyrody. Gmina Lipnica obejmuje obszar 60 km² i liczy 5597 mieszkańców. Tworzące ją miejscowości to: Borówna, Lipnica Dolna, Lipnica Górna, Lipnica Murowana i Rajbrot. Najbliżej z Lipnicy do Bochni, stolicy powiatu, następnie do Wieliczki i Krakowa przez Łapanów i Gdów, czyli trasę alternatywną dla drogi K-75.

Rys historyczny

Pierwsze pisemne wzmianki o osadzie Lipnik, czyli dzisiejszej Lipnicy, pochodzą z XII w., kiedy to na miejscu dawnej świątyni pogańskiej postawiono kościółek katolicki, wokół którego utworzono parafię. Akt lokacyjny użyła miejscowość w XIV w. od króla Władysława Łokietka. Wtedy to obok nazwy Lipnik pojawiła się nazwa Lypnycza, zaś pod koniec XIV w. Lipnica Murata, jako że otoczono wówczas miasteczko murami i wałami ziemnymi. Lipnica Murowana leżała, jak prawie wszystkie miejscowości należące do Stowarzyszenia, na szlaku węgierskim. W wieku XVII otrzymała od Jana Kazimierza przywilej na organizowanie targów i jarmarków, co spowodowało m. in. szybki rozwój rzemiosła i handlu oraz bogacenie się miasta. Cieniem na historii Lipnicy położył się potop szwedzki, kiedy Szwedzi zniszczyli obwarowania miejskie i spalili zabudowania. Był to kres świetności miasteczka, które nie podniosło się już z upadku, a w XIX w. zupełnie utraciło dawne znaczenie i prawa miejskie. Nie straciła jednak Lipnica nic ze swojego małościasteczkowego uroku i klimatu, bo nadal zachwyca przepięknym kwadratowym ryneczkiem, wokół którego równymi rzędami stoją parterowe domki z zachowanymi oryginalnymi podcieniami wspartymi na słupach, jako żywo wyjęte z przeszłości. Na środku rynku, na wysokim słupie, znajduje się kamienna rzeźba św. Szymona z Lipnicy z 1913 r., którą w Niedzielę Palmową przewyższają lipnickie kolorowe palmy. Nieco z boku, w głębi, bieje nad domami kościelna wieża z czerwonym dachem, charakterystyczny punkt w lipnickim krajobrazie. Jest to wieża kościoła św. Andrzeja Apostoła z XIV w., zbudowanego przez Kazimierza Wielkiego. Parę kroków dalej natykamy

Pomnik św. Szymona

Pomnik Władysława Łokietka

się na najsłynniejszy zabytek tej ziemi, wzniesiony w XII w. kościółek św. Leonarda, perłę architektury drewnianej Małopolski, w 2003 r. wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Swój obecny wygląd świątynia zawdzięcza przebudowie z XV w. W środku można zobaczyć słup słowiańskiego bożka Światowida, na którym wsparto ołtarz. Trzeci lipnicki kościół pw. św. Szymona z Lipnicy został wybudowany w XVII w. na miejscu domu św. Szymona. Przy kościele widać XVI-wieczną studnię z cudowną wodą (wg zapewnień mieszkańców) oraz dzwonnice z trzema dzwonami, będącą zarazem bramą prowadzącą na dziedziniec kościoła. Dzwony te noszą imiona lipnickich świętych: Szymona, Urszuli i Marii Teresy. Warto również w tym miejscu wspomnieć o pomniku Władysława Łokietka stojącym przy wejściu do kościoła św. Szymona oraz o pięknym dworze arystokratycznej rodziny Ledóchowskich, związanej z Lipnicą na przełomie XIX i XX w., z której wyszły św. Urszula Ledóchowska i błogosławiona Maria Teresa Ledóchowska.

Kultura

Lipnica Murowana to przede wszystkim słynne palmy, sięgające nieba, kolorowe i radosne. Konkurs Palm odbywa się w Lipnicy co roku w Niedzielę Palmową. Jego początki sięgają 1958 r. kiedy to zasłużony lipnicki społecznik i poeta, Józef Piotrowski, zorganizował I Ludowy Konkurs Palm. Zapoczątkowana wówczas tradycja żyje do dziś i rozśławia Lipnicę na całą Polskę. Niepowtarzalna atmosfera miejsca, budząca się do życia wiosenna przyroda i strzelające w niebo kolorowe lipnickie palmy – wszystko to decyduje o wyjątkowości i niepowtarzalności zarówno samego święta palm, jak i lipnickiej ziemi. Co jeszcze w sferze kultury oferuje gmina Lipnica? Cykliczne wydarzenia kulturalne to:

Małopolski Przegląd Grup Kołędniczych „O Lipnicką Gwiazdę”; Zapustny Przegląd Grup Cygańskich w Lipnicy Górnej; Rajske Świąto Truskawki w Rajbrocie; Niedziela Wakacyjnego Wypoczynku; „Jesień w Borze” – impreza plenerowa w Borównej; Konfrontacje Kabaretów Wiejskich Małopolski o „Lipnicką Lipę”. Znaczące miejsce w życiu kulturalnym Lipnicy zajmuje kabaret „Jagodziore” z Lipnicy Górnej, a także Zespół Pieśni „Raj” z Rajbrotu.

Turystyka

Lipnica to niewielka kameralna gmina leżąca z dala od dużych miast i arterii komunikacyjnych, w Wiśnicko-Lipnickim Parku Krajobrazowym. Popularna wśród turystów jako miejsce wypadów na grzyby, wędrówek i spacerów, wycieczek rowerowych, szlaków turystycznych: niebieskiego – przez Pogórze

Wiśnickie, zielonego – Rubieżami Pogórza Wiśnickiego, czarnego – do Baćkówki „Biały Jeleń” w Iwkowej; ścieżek przyrodniczych: pierwszej, czyli Kamieni Brodzińskiego, wspaniałego pomnika przyrody nieożywionej – skałek piaskowcowych, *świątyni dumania* poety Kazimierza Brodzińskiego i drugiej – zwanej Borówna – Chronów, przyrodniczo-geologicznej o dużej wartości edukacyjnej. Lipnica to także Izba Regionalna i Ekomuzeum, dwa miejsca, w których czas się zatrzymał, miejsca, które warto odwiedzić, by zobaczyć jak to dawniej bywało. Nie można też nie wspomnieć o rozwijanej intensywnie od kilku lat bazie sportowej, czyli przede wszystkim nowoczesnym kompleksie sportowym „Moje Boisko – Orlik 2012”, zlokalizowanym w malowniczej części Rajbrotu, oraz stadionie klubu sportowego „Macierz” w Lipnicy Dolnej, klubu w którym działa sekcja taekwondo.

Wreszcie, w Lipnicy można nasycić nie tylko duszę, ale i ciało posilając się wybornymi specjałami kuchni polskiej i regionalnej w miejscowych restauracjach i gospodarstwach agroturystycznych.

Przydatne adresy/ important addresses/wichtige adressen:

Gmina Lipnica Murowana – www.lipnicamurowana.pl

Gminny Dom Kultury – tel. 14 68 52 108

Parafia św. Andrzeja Apostoła – www.parlipnicam.tarnow.opoka.org.pl

„Gospoda pod Kamieniem” – www.hotel-lipnica.pl

Restauracja „Ułan” – www.restauracjaulan.pl

Ośrodek Edukacji w Borównie – tel. 14 685 21 08

Dom Pielgrzyma Zgromadzenia Sióstr Urszulanek SJK – www.urszulanki-lipnica.pl

Gospodarstwo Agroturystyczne Teresy i Stanisława Gąsiorowskich w Borównie – tel. 14 613 02 27

Ważniejsze publikacje:

1. E. Polek, *Lipnica Murowana – zarys dziejów do 1985 roku*, Tarnów 1993
2. Cz. Anioł, *Lipnica Murowana – Przewodnik*, Lipnica Murowana – Targowiska 2004
3. *Lipnica w poezji i fotografii*, wybór tekstów i opracowanie GDK w Lipnicy Murowanej, Lipnica Murowana 2006
4. K. Przybyłko, *Historia lipnickich palm sięgających nieba*, Lipnica Murowana 2006
5. J. Smoluchy, *Lipnica Murowana. Gród króla Władysława Łokietka*, Kraków 2007
6. Czasopisma gminne: „Wiadomości Lipnickie”, Bezpłatny Gminny Informator Samorządowy „Gmina Zasługuje Na Więcej”

Kościół św. Leonarda

Dwór Ledóchowskich

„Moje Boisko - Orlik 2012” w Rajbrocie

Land of colourful palms and saints

Location: Lipnica is not a big but a very fascinating district situated in the Wiśnicko-Lipnicki Landscape Park. It is a peaceful and quiet place, far from big cities, where the past joins the present. **Area:** 60 square kilometres. It comprises five villages: Borówna, Lipnica Dolna, Lipnica Górna, Lipnica Murowana and Rajbrot. **Population:** 5597 inhabitants.

Short historical background.

The first mentions of the Lipnik settlement (present-day Lipnica) date back to the 12th century. The location document was given to the village by king Władysław Łokietek (the Elbow – high). For Lipnica it meant a town with a market square surrounded by some streets and small houses. At the end of the 14th century Lipnica was walled. Like the other villages of the “On the Plum Route” Group it was also located on the Hungarian Trade Route. In the 17th century king Jan Kazimierz (John II Casimir) gave it the privilege of organizing markets and fairs which caused fast development of the town. But it did not last long because during the Polish – Swedish war (1655-1660) Lipnica was burnt down and devastated. It was the end of the splendour of the town. In the 19th century the town lost its privileges and the significance entirely.

The most precious monuments of Lipnica district.

- the charming market square with small houses around
- original medieval architecture; in the middle of the market there is a statue of St. Szymon (Simon) of Lipnica on a high column
- St. Leonard’s wooden church from the 15th century in the old cemetery, the site entered onto the UNESCO World Cultural and Natural Heritage List
- a fourteenth century stone church of St. Andrzej (Andrew) the Apostle

- a seventeenth century church of St. Szymon (Simon) of Lipnica
- a statue of king Władysław Łokietek (the Elbow-high)
- a mansion of the Ledóchowski family from the turn of the 19th and 20th centuries, the aristocratic family of saint Urszula Ledóchowska and blessed Maria Teresa Ledóchowska

Culture.

- The most important cultural events in the district are:
- annual Easter Palms Competition on Palm Sunday organized since 1958. Lipnica is famous for its amazing colourful palms all over Poland. On this day there are also some additional shows presenting cultural and artistic achievements of the inhabitants.
 - Village Cabarets Competition of Małopolska Region
 - ‘Lipnica Star’ Carollers Group Parade
 - Gipsy Group Parade in Lipnica Górna
 - Strawberry Festival in Rajbrot
 - Sunday of Holiday Relaxation
 - ‘Autumn in the Forest’ – an open-air event in Borówna
 - regular shows and performances of the ‘Jagodziorze’ Cabaret

Tourist attractions – why Lipnica is worth visiting?

Dear Tourist, in Lipnica District you can find:

- unique atmosphere of a small town of the past
- great forests with their rich flora and fauna
- tourist routes and bike trails
- Kamienie Brodzińskiego (the Brodziński’s Stones) – inanimate natural monument of sandstone rocks
- a Folk Room and an Ekomuseum – the exhibitions of old relics
- sports centre (a football pitch, a gym)
- excellent food and drink in the restaurants, guest houses and farm tourism households
- nice and hospitable people

Das Reich der bunten Palmen und der Heiligen...

Lage: Eine kleine, ruhige Gemeinde, die etwas abseits, in einem Landschaftspark liegt und wo Geschichte und Gegenwart zusammenkommen. **Gebiet:** 60 km². Die Gemeinde besteht aus: Borówna, Lipnica Dolna, Lipnica Górna, Lipnica Murowana und Rajbrot. **Bevölkerung:** 5597 Einwohner.

Kurzer geschichtlicher Abriss.

Die ersten, schriftlichen Erwähnungen der Siedlung Lipnik, der heutigen Lipnica, stammen aus dem 12. Jh. Die Anlegungsurkunde bekam die Ortschaft von Władysław Łokietek (Władysław I. Ellenlang). Dieser Ereignis hatte zur Folge, dass die Ortschaft zur Stadt mit viereckigem von Gassen und gleichen Häusern umgebenem Marktplatz wurde. Am Ende des 14. Jhs wurde das Städtchen mit einer Mauer und Erdwällen umfasst. Wie fast alle dem Verband „auf den Spuren der Getrockneten Pflaume“ angehörigen Ortschaften lag auch Lipnica Murowana am Handelsweg nach Ungarn. Im 17. Jh wurde der Ortschaft von Jan Kazimierz (Johann II. Kasimir) ein Privileg der Veranstaltung von Märkte und Jahrmärkte zugestanden, was u.a. eine schnelle Gewerbe- und Handelsentwicklung sowie Bereicherung der Stadt verursachte. Einen Schatten auf die Geschichte von Lipnica warf die „Schwedische Sintflut“ als die Schweden die Stadtfestung zerstörten und die Bebauung verbrannten.

Die wertvollsten Sehenswürdigkeiten der Gemeinde:

- wunderschöner viereckiger Marktplatz – in der Mitte des Marktplatzes befindet sich die Steinskulptur von Hl. Szymon aus Lipnica, die auf hohem Pfosten steht
- die Holzkirche des Hl. Leonards aus dem 12. Jh. am alten Friedhof – sie gehört zum UNESCO Weltkulturerbe
- St. Andreas-Apostel-Kirche aus dem 14. Jh.
- Kirche St. Simon (Szymon) aus Lipnica aus dem 17. Jh.
- Władysław Łokietek (Władysław I. Ellenlang) – Denkmal

- der Herrenhof der Familie Ledóchowsky aus der Jahrhundertwende vom 19. zum 20. Jh., einer aristokratischen Familie, aus der Hl. Ursula Ledóchowska und Selige Maria Teresa Ledóchowska stammten.

Kultur.

Die für immer in den Kalender der Gemeinde eingetragenen kulturellen Veranstaltungen:

- Wettbewerb der Osterpalmen, alljährlich seit 1958 wird er am Palmsonntag veranstaltet
- Aufführungen der Kabarettgruppen aus den kleinpolnischen Dörfern
- Weihnachtsliederfestival – Gruppen, die am Weihnachtsumzug in Kleinpolen teilnehmen, präsentieren polnische Weihnachtslieder
- Zigeunerfestival in Lipnica Górna
- Fest der Erdbeere in Rajbrot
- „Sonntag der Sommerferienenerholung“
- „Herbst im Wald“ – Freilichtveranstaltung in Borówna
- dauernde Aktivität des Kabaretts „Jagodziorze“ aus Lipnica Górna

Touristenattraktionen der Gemeinde. Warum ist es wert, hier anzukommen?

Weil man hier, Liebe Touristen, folgende Attraktionen findet:

- das selbe seit Jahrhunderten, einzigartige Kleinstadtklima
- prächtige Wälder mit Naturschätzen der Flora und Fauna
- Wander- und Fahrradrouten
- Brodziński-Steine – einzigartiges Gebilde der unbelebten Natur (Sandsteinfelsen)
- Regionalstube und „Öko-Museum“, wo die Zeit stillzu stehen scheint
- Sporthalle, Sportplatz
- leckeres Essen und Getränke in Restaurants, Hotels und agrotouristischen Bauernhöfen in Lipnica und interessante und offene Einwohner

Kraina kwitnących sadów

Łososina Dolna to gmina „na trasie”. Na trasie z Krakowa (80 km) do Nowego Sącza (20 km). Stąd właśnie zna ją wielu ludzi, którzy tędy przejeżdżają. Zróznicowane ukształtowanie terenu to jej cecha charakterystyczna. Obszar gminy to 85 km², liczba ludności – 9992. Gminę tworzą: Białawoda, Bilsko, Łęki, Łyczanka, Michalczowa, Rąbkowa, Rojówka, Skrzęta, Świdnik, Stańkowa, Tabaszowa, Tęgoborze, Witowice Dolne, Witowice Górne, Wronowice, Zawadka, Znamierowice, Żbikowice i, rzecz jasna Łososina Dolna. Uff... aż 19 miejscowości. Konia z rzędem temu, kto wymieni je wszystkie bez zająknięcia!

Rys historyczny

Na początku XIV w. na miejscu dzisiejszej Łososiny istniała wieś Jakubkowice, którą kilka wieków później przemianowano na Łososinę Dolną.

Jest to kolejna gmina leżąca na wspomnianym już kilkakrotnie szlaku węgierskim. Jej znaczenie wzrosło w XV w. dzięki nadaniu licznych przywilejów przez królową Jadwigę, żonę Władysława Jagiełły.

O wielkości tej ziemi świadczą liczne zabytki architektury i sztuki, które każdy szanujący się turysta powinien zobaczyć. Co jest zatem godne obejrzenia? Przede wszystkim: kościół pw. Narodzenia NMP z przełomu XVII i XVIII w., usytuowany na tzw. Juście (Górze św. Justa), tuż przy głównej trasie (serpentyńach); kościół św. Mikołaja z XVIII w. w Tabaszowej, przeniesiony tam w 1982 r. z Tęgoborza; XIX-wieczny pałac klasycystyczny w Tęgoborzu; XIX-wieczne: pałac w Łososinie Dolnej oraz dwór murowany w Witowicach Dolnych; 250-letni zabytkowy kościół parafialny przeniesiony w 2003 r. do skansenu w Nowym Sączu, uratowany od zniszczenia obiekt sztuki sakralnej; liczne kapliczki polne i przydrożne wpisane na stałe w lokalny pejzaż; stary, ocalony od zniszczenia dom wiejski państwa Kmiecików w Łyczance z zachowanym oryginalnym wystrojem i bogactwem eksponatów, gdzie podziwiać również można rzeźby w drewnie Stanisławy Kmiecik, którymi ozdobione jest całe obejście oraz, absolutnie unikatowy, most Stacha w Znamierowicach, niezwykle dzieło niezwykłego gospodarza, który

własnoręcznie wybudował 500 metrów drogi oraz kamienny most nad strumieniem (długość mostu 12 metrów, wysokość 15 metrów). Praca przy budowie (...) trwała kilka lat, a efekt końcowy zadziwił wszystkich. A wszystko dlatego, że uparty sąsiad nie pozwolił Janowi Stachowi na przejazd przez swoje pole...

Kultura

Najbardziej znaną cykliczną imprezą w gminie jest Święto Kwitnących Sądów obchodzone w maju, zaś najbardziej widowiskową wakacyjny festyn lotniczy, w czasie którego można skorzystać z podniebnej oferty Aeroklubu Podhalańskiego i wznieść się w przestworza na pokładzie samolotu, by móc podziwiać z lotu ptaka wspaniałe okolice Doliny Dunajca.

Inne, wpisane na stałe w kalendarz imprez wydarzenia kulturalne w gminie to: Koncert Noworoczny w wykonaniu Orkiestry Dętej OSP z Tęgoborzy; Konkurs Grup Kołędniczych, Chórów i Zespołów Wokalnych w Łososinie Dolnej; Ogólnopolski Turniej Wiedzy Pożarniczej „Młodzież zapobiega pożarom” w Łososinie Dolnej; Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze organizowane przez Zarząd Gminny OSP i PSP w Nowym Sączu, a także Dzień Seniora, Święto Niepodległości oraz Złote Gody.

Kulturalnymi Ambasadarami gminy są: Zespół Regionalny „Jakubkowianie” i „Mali Jakubkowianie” z Łososiny Dolnej, Grupa Regionalna „Michalczowa” z Michalczowej oraz Orkiestry Dęte z Łososiny Dolnej i Tęgoborzy. Ciekawostką jest również fakt, iż prawie w każdej z miejscowości gminy Łososina Dolna działa Koło Gospodyń Wiejskich.

Turystyka

Oferta turystyczna gminy Łososina Dolna jest bogata i różnorodna. Przede wszystkim, jako jedyna z gmin należących do Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku”, ma Łososina niewielkie lotnisko Aeroklubu Podhalańskiego, nad którym rozpościerają się wzgórza pokryte sadami jabłoniowymi. Ci, którzy interesują samoloty i szybowce, mogą odbyć tam szkolenie i uzyskać licencję pilota szybowcowego, albo podziwiać piękno łososińskiej ziemi wybierając lot widokowy jednym z niewielkich samolotów, którymi dysponuje Aeroklub.

Drugim magnesem przyciągającym turystów jest oczywiście Jezioro Rożnowskie i jego baza turystyczno-wypoczynkowa skoncentrowana w Znamierowicach, Tabaszowej i Tęgoborzu, czyli miłośników aktywnego wypoczynku z pewnością zainteresują sporty wodne (żeglarstwo, kajakarstwo, rowery wodne), wędkarstwo, turystyka piesza i rowerowa wokół jeziora.

Jezioro Rożnowskie - Znamierowice

Kościółek św. Justy w Tęgoborzu

Lotnisko Aeroklubu Podhalańskiego

Widok na Jezioro Rożnowskie

Święto Kwitnących Sadów

Trzecią atrakcją gminną są szlaki turystyczne: niebieski, żółty, zielony I i zielony II oraz Karpacki Szlak Rowerowy, a także ciekawe miejsca i zabytki, do których można zarówno wędrować jak i dojechać samochodem.

Czwarta atrakcja to baza sportowa, z której korzystają nie tylko lokalne piłkarskie kluby sportowe (w liczbie czterech), lecz także wszyscy, którzy kochają sport i ruch na świeżym powietrzu. Gmina Łososina Dolna posiada 3 boiska sportowe, korty tenisowe, boisko do siatkówki plażowej oraz stadninę koni. Piątą atrakcję tej ziemi stanowią bogate zasoby flory i fauny z rezerwatem przyrody „Białowodzka Góra” oraz wieloma rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin i zwierząt, takimi np. jak bobry i wydry.

Za szóstą atrakcję trzeba uznać aromatyczne owoce z łososieńskich sadów i plantacji z pysznymi jabłkami na czele, które smakują tutaj jak nigdzie indziej, jak prawdziwe polskie jabłka. Po prostu.

Przydatne adresy/ important addresses/wichtige adressen:

Gmina Łososina Dolna – www.lososina.pl

Gminna Biblioteka Publiczna z/s w Tęgoborzu – tel. 18 444 92 67

Hotel „Litwiński”*** w Tęgoborzu – www.hotel-litwinski.pl

Stowarzyszenie Sportowo-Kulturalne „Michalczowa” –
www.michalczowa.iap.pl

Restauracja przy PHU „Ben-Zin” sp. z o.o. – tel. 18 444 02 11

Aeroklub Podhalański w Łososinie Dolnej – www.aph.org.pl

Ośrodek Szkoleniowo – Wypoczynkowy „Nad Zatoką” w Znamierowicach –
www.nadzatoka.eu

Ośrodek Szkolenia Żeglarskiego i rekreacji wodnej – Yacht Club PTTK „Beskid” w Znamierowicach – www.znamierowice.pl

Ośrodek Sportów Wodnych AWF – Znamierowice – Załęże – tel. 18 444 90 36
Gospodarstwa agroturystyczne – informator na stronie www.lososina.pl

Ważniejsze publikacje:

1. J. A. Len, T. Osik, *Dolina ludzi niepokornych*, Łososina Dolna 2004
2. Ks. W. Piątek, *Najnowsze dzieje parafii Łososina Dolna na tle historycznym*, Łososina Dolna 2004
3. Ks. W. Piątek, *680 lat życia parafii (1325-2005) Łososina Dolna*, Łososina Dolna 2004
4. B. Cetnarowska, S. Golonka, *Ta ziemia sercu najbliższa*, Łososina Dolna 2005
5. Czasopismo gminne – „Informator Gminy Łososina Dolna”

The land of blooming orchards

Location: Łososina Dolna is on the E75 way, the way from Kraków (80 km) to Nowy Sącz (20 km). **Area:** 85 square kilometres. The district comprises nineteen villages: Białawoda, Bilsko, Łęki, Łyczanka, Michalczowa, Rąbkowa, Rojówka, Skrzętla, Świdnik, Stańkowa, Tabaszowa, Tęgoborze, Witowice Dolne, Witowice Górne, Wronowice, Zawadka, Znamirówice, Żbikowice and, of course, Łososina Dolna. **Population:** 9992 inhabitants.

Short historical background.

At the beginning of the 14th century, instead of Łososina there was Jakubkowice village. Some centuries later Jakubkowice changed its name to Łososina which was situated on the Hungarian Trade Trail. In the 15th century queen Jadwiga, the wife of king Władysław Jagiełło, gave Łososina many privileges, which helped it to develop and play an important role in the nearest area.

The most precious monuments of Łososina district.

- a wooden church of the Blessed Virgin Mary from the end of the 17th century on the Just Mountain, near the main road
- St. Mikołaj's (Nicolas's) church from the 18th century in Tabaszowa
- a nineteenth – century classicist palace in Tęgoborze and a nineteenth century brick mansion house in Witowice Dolne
- a 250-year-old parish church relocated from Łososina to an open – air museum in Nowy Sącz in 2003
- a cottage of the Kmiecik family in Łyczanka with the original decoration from the past and a rich collection of exhibits
- Stach's bridge in Znamirówice, a unique work of a very brave farmer

Culture.

The main cultural events in the district are:

- Blooming Orchards Festival
 - Summer Air Picnic of the Podhalański Aeroclub
 - New Year's Tęgoborze Brass Band Concert
 - Competition of Carol Groups, Choirs and Bands
 - 'Young People Prevent Fires' National Competition
- Cultural ambassadors of the community are: Folk Bands 'Jakubkowianie' and 'Mali Jakubkowianie' from Łososina, a Folk Group 'Michalczowa' from Michalczowa and Brass Bands from Łososina and Tęgoborze

Tourist attractions – why Łososina is worth visiting?

Dear Tourist, in Łososina district you can find:

- Podhalański Aeroclub Airport where you can learn gliding and get a glider license (of course if you are interested in flying)
- admire the beauty of the Łososinian land from the air if you choose a scenic flight from the airport
- Rożnowskie Lake with its rich tourist attractions which means: water sports, fishing, hiking and bike paths around the lake and tourist routes
- sports base: 3 sports fields, tennis courts, a beach volleyball field and a horse stud
- rich resources of flora and fauna with a nature reserve called 'Białowodzka Góra' and with many rare and endangered species like beavers and otters
- aromatic fruit from Łososinian orchards and plantations, especially delicious apples the flavor of which you will never forget

Das Land der blühenden Obstgärten

Lage: Łososina Dolna liegt „auf der Route“. Auf der Route von Krakau (80 km entfernt) nach Nowy Sącz (20 km entfernt). **Gebiet:** 85 km². Die Gemeinde bilden nicht weniger als 19 Ortschaften: Białawoda, Bilsko, Łęki, Łyczanka, Michalczowa, Rąbkowa, Rojówka, Skrzętla, Świdnik, Stańkowa, Tabaszowa, Tęgoborze, Witowice Dolne, Witowice Górne, Wronowice, Zawadka, Znamirówice, Żbikowice und natürlich Łososina Dolna. **Bevölkerung:** 9992 Einwohner.

Kurzer geschichtlicher Abriss.

Am Anfang des 14. Jhs existierte auf dem Gebiet das Dorf Jakubkowice, das nach einigen Jahrhunderten in Łososina Dolna umbenannt wurde. Łososina ist nächste Gemeinde, die auf dem schon früher erwähnten Handelsweg nach Ungarn lag. Sie gewann an Bedeutung im 15. Jh. aufgrund des Gewährens mehrerer Privilegien von Jadwiga (Hedwig), der Ehefrau von Władysław Jagiełło.

Die wertvollsten Sehenswürdigkeiten der Gemeinde:

- Kirche der Hl. Maria aus dem 17. Jh., sie befindet sich auf dem sog. Just (Berg des Hl. Justs) gleich an der Hauptstraße (an Serpentinien)
- Nikolauskirche aus dem 18. Jh., sie wurde im Jahr 1982 von Tęgoborze nach Tabaszowa versetzt und klassizistisches Palaist aus dem 19. Jh. in Tęgoborze
- Palaist in Łososina Dolna und gemauerter Herrenhof in Witowice Dolne aus dem 19. Jh.
- 250-jährige altertümliche Pfarrkirche, die im Jahre 2003 von Łososina ins Freilichtmuseum in Nowy Sącz versetzt wurde
- Bauernhaus der Familie Kmiecik in Łyczanka mit Original-Ausstattung und Vielfalt der Ausstellungsstücke
- „Stachbrücke“ (most Stacha) – ungewöhnlicher Werk eines ungewöhnlichen Landwirts

Kultur.

Die in den Kalender der Gemeinde eingetragenen kulturellen Veranstaltungen:

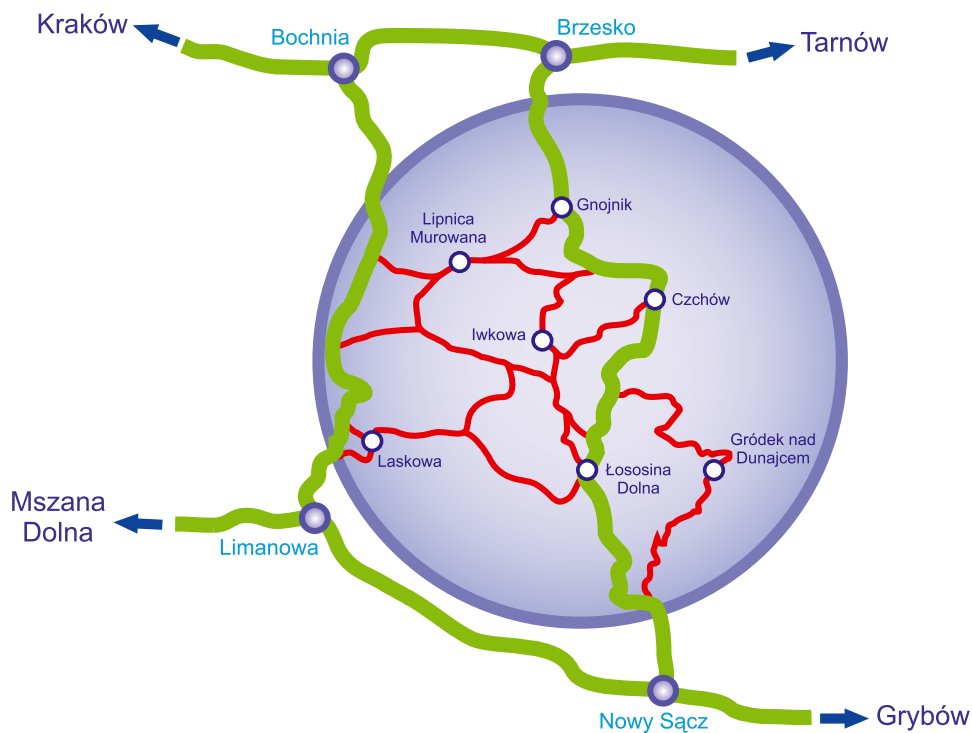
- Fest der blühenden Obstgärten
- Fliegerfest des Podhale-Aeroklubs
- Konzert zu Neujahr, das die Blaskapelle der Freiwilligen Feuerwehr aus Tęgoborze aufführt
- Weihnachtsliederfestival, Aufführungen der Chöre und Vokalbänder
- Gesamtpolnischer Wissensturnier über Feuerwehr „die Jugendlichen vorbeugen dem Brand“
- Kulturbotschaftler der Gemeinde sind: Volksbänder „Jakubkowianie“ und „Mali Jakubkowianie“ aus Łososina Dolna, Gruppe „Michalczowa“ und Blaskapellen aus Łososina Dolna und Tęgoborze.

Touristenattraktionen der Gemeinde. Warum ist es wert, hier anzukommen?

Weil man hier, Liebe Touristen, folgende Attraktionen findet:

- Podhale-Aeroklub – alle an Fliegen interessierten Personen können hier Ausbildung machen oder eine Lizenz des Segelfliefers erwerben beziehungsweise die Schönheit des Landes von Łososina bewundern, indem man einen Aussichtsflug mit einem der nicht großen Flugzeuge wählt, über die der Aeroklub verfügt
- Rożnowskie – See mit seinen touristischen Erholungs-orten wo folgende Aktivitäten angeboten werden: Wassersport, Angeln, Fahrrad, Wassertouristik um den See und Wanderrouten
- Sportmöglichkeiten: 3 Sportplätze, Tennisplätze, Strandvolleyballplatz, Pferdegastüt
- Reichhaltige Flora und Fauna mit dem Naturschutzgebiet „Białowodzka Góra“ und vielen seltenen, geschonten Pflanzen- und Tierarten, wie z. B. Biber, Fischotter
- aromatisches Obst aus den Obstgärten und Plantagen, vor allem Äpfel, die hier wie sonst nirgends wie echte polnische Äpfel schmecken

Śliwkowy *szlak*

Śliwkowy *szlak*

Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku”
to Lokalna Grupa Działania skupiająca 7 małopolskich
gmin: Czchów, Gnojnik, Gródek nad Dunajcem, Iwkowa, Lasko-
wa, Lipnica Murowana i Łososina Dolna. Stowarzyszenie powstało
w 2008 roku, a przyświecała mu idea Programu Rozwoju Obszarów Wie-
jskich i możliwość udziału w Osi 4 tego programu – Leader. Motywem prze-
wodnim obszaru stał się śliwkowy szlak, a charakterystycznym łącznikiem śliwka,
będąca symbolem tradycji i kultury mieszkańców.

Na Śliwkowym Szlaku znajdziemy nie tylko liczne sady i to, co z przetwórstwem
owoców jest związane, ale także bogate dziedzictwo duchowe i materialne pokoleń,
obiekty sportowe umożliwiające aktywny wypoczynek, a także całą infrastrukturę
turystyczną pozwalającą na spędzenie czasu z dala od miejskiego zgiełku.

Przyszłość Śliwkowego Szlaku wyznaczają różnorodne działania w oparciu o naj-
ważniejszy cel, jakim jest rozwój tego obszaru skoncentrowany na podniesieniu
jakości życia mieszkańców z wykorzystaniem i poszanowaniem dziedzictwa
przyrodniczego i kulturowego. W ramach PROW 2007-2013 projekty zgodne
z misją Stowarzyszenia realizują mieszkańcy obszaru w oparciu o Lokalną
Strategię Rozwoju, która określa, jakie rodzaje przedsięwzięć przy-
czynią się do osiągnięcia założonych celów .

Europejski Fundusz Rolny
na rzecz Rozwoju
Obszarów Wiejskich

